

22.5.2014

Ntj/6

§ 52

Nuorisolautakunnan lausunto tarkastuslautakunnan vuoden 2013 arviointikertomuksesta

HEL 2014-004186 T 00 03 00

Lausunto

Nuorisolautakunta antoi tarkastuslautakunnalle seuraavan lausunnon kertomuksen kohdista 2.2, 3.2, ja 4.1.2–4.1.3.

Esittelijä

nuorisotoimenjohtaja
Tommi Laitio

Lisätiedot

Pekka Sihvonen, kehittämispäällikkö, puhelin: 310 89034
pekka.sihvonen(a)hel.fi

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Tarkastuslautakunta pyytää 21.5.2014 mennessä nuorisolautakunnan lausuntoa kertomuksen kohdista 2.2, 3.2 ja 4.1.2–4.1.3.

Tarkastuslautakunta toteaa kohdassa 2.2, että

- kaikkien hallintokuntien tulee tallentaa tilinpäätöstyötilaan tilinpäätösohjeistuksen mukaisesti sellaiset dokumentit, joiden perusteella sitovien tavoitteiden toteutuminen voidaan varmentaa.

Nuorisoasiainkeskus seuraa kolmen tunnusluvun avulla sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutumista: käyntikerrat nuorisotiloissa, suunnitelmallisesti tuetut nuoret sekä nuorten pienryhmät. Luvut kirjataan kaikissa nuorisotiloissa viikoittain sähköiseen Toimintalaskuriin. Luvut tallentuvat laskurista automaattisesti Oulun kaupungin tietotekniikan ylläpitämään tietokantapohjaiseen järjestelmään.

Sähköisestä Toimintalaskurista tulostetaan vuosittain kopio kaikista tunnusluvuista ja kopio siirretään mappimuodossa nuorisoasiainkeskuksen arkistoon. Lisäksi koko vuoden tunnusluvut tallennetaan nuorisoasiainkeskuksen Helmen y-asemalle suojattuna tiedostona, johon henkilöstöllä on vain lukuoikeudet.

Yhden sitovan tunnusluvun, suunnitelmallisesti tuetut nuoret, kriteerinä on kustakin nuoresta yhdessä huoltajien kanssa tehty kirjallinen kehityssuunnitelma. Suunnitelma säilytetään siinä toimipaikassa, jossa työskennellään ko. nuoren kanssa. Suunnitelmat ovat joko kirjallisia paperille tuotettuja versioita tai ne on talletettu toimipaikan työyhteisön käytössä olevalle koneelle.

Nuorisoasiainkeskus vie tilinpäätösohjeiden mukaan tilinpäätöstyötilaan kuvauksen sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteumatietojen dokumentoinnista. Jatkossa kuvausta täydennetään kuvakaappauksella sähköisen Toimintalaskurin tilinpäätösvouden yhteenvetoraportista. Näin tilinpäätöstyötilaan tallennetut toteumatiedot ovat varmennettavissa Toimintalaskurin lukujen kanssa.

Tarkastuslautakunta toteaa kohdassa 3.2, että

- lauta- ja johtokuntien tulee sitoutua kaupunginhallituksen päättämään talousarvioraamiin ja kaupunginvaltuuston päättämään sitovaan määrärahasoon. Päätökset viraston talouden tasapainottamiseksi tulee tehdä heti, kun määrärahojen ylittymisriski havaitaan.
- lauta- ja johtokuntien tulee raportoida mahdolliset ylitystarpeet ja niiden johdosta aiheutuvat talouden sopeuttamisen toimenpiteet talouden toteutumisenusteiden yhteydessä kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti.

Nuorisolautakunta on vuosittain sitoutunut kaupunginhallituksen päättämään talousarvioraamiin ja kaupunginvaltuuston päättämään sitovaan määrärahasoon. Koska raami on ollut useamman vuoden tiukka, on nuorisoasiainkeskus joutunut sopeuttamaan talousarvionsa annettuun raamiin. Tarvittavat säästöt vuonna 2013 tehtiin pääasiassa henkilöstömenoista. Vuonna 2013 luovuttiin pysyvästi neljästätoista vakanssista. Lisäksi vuonna 2013 raamiin pääsemiseksi luovuttiin Vuorilahden kurssikeskuksesta.

Nuorisolautakunta on vuosien 2008–2012 aikana hakenut neljä kertaa kaupunginhallitukselta ja edelleen kaupunginvaltuustolta ylitysoikeutta käyttötalouden raamiin. Perusteluna ylitysoikeudelle on ollut määrärahojen ylittyminen, koska ulkopuolista hankerahoitusta sekä ulkopuolisia tukia ja avustuksia on saatu talousarviossa ennakoitua enemmän. Ulkopuolisella rahoituksella on palkattu hankkeisiin projektihenkilöstöä, maksettu vuokria ja hankittu välineistöä.

Vuonna 2013 nuorisolautakunta ei tehnyt ylitysoikeusesitystä.

Tarkastuslautakunta toteaa kohdassa 4.1.2, että

22.5.2014

- hankintaprosessien sujuvoittamiseksi hallintokuntien tulee olla yhteydessä hankintakeskukseen jo varhaisessa vaiheessa käynnistäessään merkittäviä palveluhankintoja.

Nuorisoasiainkeskus on aikaisempina vuosina käyttänyt hankintakeskuksen asiantuntijuutta kilpailutuksissa. Vuonna 2013 nuorisoasiainkeskuksella ei ollut tarvetta kilpailuttaa, koska hankinnat ovat jääneet alle kilpailuttamisrajojen.

Vuonna 2014 nuorisoasiainkeskus valmistelee järjestöjen kanssa tehtävien kumppanuussopimusten uusimista ja niihin mahdollisesti tarvittavaa kilpailua yhteistyössä kaupunginkanslian oikeuspalveluiden ja hankintakeskuksen kanssa. Olennaista on kehittää kilpailutukseen kestävä ja läpinäkyvät kriteerit, joiden perusteella nuorille tarvittavien ja tarkoitettujen palveluiden tarjontaa voidaan ylläpitää ja parantaa.

Tarkastuslautakunta toteaa kohdassa 4.1.3, että

- hallintokuntien tulee arvioida ja seurata tietojärjestelmähankkeidensa kustannuksia ja hyötyjä riippumatta siitä, koetaanko hanke pakolliseksi.

Nuorisoasiainkeskuksella on joitakin omia tietojärjestelmähankkeita. Hankkeiden kustannuksia ja hyötyjä seurataan hankekokouksissa kuukausittain. Hankkeiden edistymistä, kustannuksia ja hyötyjä seurataan tarkemmin neljännesvuosittain, kun seurantatietoja hankeohjelman toteutumisesta täytetään salkunhallintavälineeseen. Näiden lisäksi tietojärjestelmähankkeiden tilaa tullaan seuraamaan vuosittain johdon katselmuksissa.

Esittelijä

nuorisotoimenjohtaja
Tommi Laitio

Lisätiedot

Pekka Sihvonon, kehittämisspäälikkö, puhelin: 310 89034
pekka.sihvonon(a)hel.fi

Päätöshistoria

[Palmia-liikelaitoksen jk 15.05.2014 § 25](#)

HEL 2014-004186 T 00 03 00

Lausunto

Palmia-liikelaitoksen johtokunta totesi lausuntonaan seuraavaa:

Tarkastuslautakunta käsittelee 16.4.2014 (§ 43) hyväksymässään arviointikertomuksessa asetettujen sitovien tavoitteiden toteutumista ja mm. hankintoihin liittyvien strategisten tavoitteiden toteutumista. Arviointikertomukseensa liittyen tarkastuslautakunta pyytää 21.5.2014 mennessä Palmia-liikelaitoksen johtokunnan lausuntoa kertomuksen kohdista 2.2, 2.3, 3.2 ja 4.1.2–4.1.3.

Kohta 2.2: Sitovien toiminnallisten tavoitteiden seurannan ja dokumentoinnin puutteet

Palmia on laatinut vuosittain sitovan toiminnallisen tavoitteensa eli asiakastyytyväisyyden dokumentointikuvauksen, joka kattaa tavoitteen toteutumisen vuoden aikana. Palmia tulee jatkossa toimittamaan kuvauksen tilinpäätösohjeistuksen mukaisesti työtilaan.

Kohta 2.3: Havaintoja tavoitteiden esittämisestä

Palmian yhteinen asiakastyytyväisyydestavoite on pysynyt samana useita vuosia ja tavoite on myös vuosittain saavutettu. Tulos koostuu useista erilaisista kyselyistä. Palmian tuloksen vaihtelua lisää tyytyväisyyden muutoksista riippumattomat tekijät eli osassa asiakaskuntaa tapahtuvat muutokset ja se, ettei kaikkia kyselyitä voi Palmian asiakkaidenkaan mielestä tehdä vuosittain. Palmia ottaa tavoitetason tarkistamisesta esitetyt kommentit huomioon suunnitellessaan tavoitetasoa vuodelle 2015. Palmian vuoden 2015 tavoiteasetteluun vaikuttaa myös meneillään oleva hallintomallityö.

Kohta 3.2: Talousarvioraamin ohjausvaikutus ja sitovien taloudellisten tavoitteiden sitovuus

Palmian johtokunta on sitoutunut kaupunginhallituksen päättämään talousarvioraamiin ja kaupunginvaltuuston päättämään sitovaan talousarvioon. Palmia sitoutuu vuosittain kaupungin asettamaan ehdottomaan rajaan palvelujen hintojen korotukselle.

Kohta 4.1.2 Hankinta- ja kilpailuttamisosaaminen palveluhankinnoissa

Palmia on toiminut kiinteässä yhteistyössä Hankintakeskuksen kanssa ja tulee edelleen kehittämään yhteistyötä hankintaprosessin sujuvoittamiseksi ja kilpailutuksen tulosten parantamiseksi.

Kohta 4.1.3 Virastojen tietojärjestelmähankkeet

Palmialla on käytössään Helsingin kaupungin projektinhallintamallista johdettu malli ja hankesalkkutyökalu, johon Palmian jokainen hanke kirjataan, mukaan lukien IT-hankkeet. Palmian johtamiskäytännön mukaisesti hankkeita arvioidaan, hyväksytään ja priorisoidaan johtoryhmässä vähintään kaksi kertaa vuodessa. Hankkeista kerättävien ja seurattavien tietojen joukossa ovat mm. kustannus- ja hyötyanalyysit.

22.5.2014

Esittelijä

toimitusjohtaja
Antti Värtelä

Lisätiedot

Sinikka Hukari, laatu- ja ympäristöpäällikkö, puhelin: 310 27210
sinikka.hukari(a)palmia.fi

[Kiinteistölautakunta 15.05.2014 § 249](#)

HEL 2014-004186 T 00 03 00

Lausunto

Kiinteistölautakunta antoi tarkastuslautakunnalle seuraavan lausunnon:

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen 2.2 kohdassa seuraavaa:

- kaikkien hallintokuntien tulee tallentaa tilinpäätöstyötilaan tilinpäätösohjeistuksen mukaisesti sellaiset dokumentit, joiden perusteella sitovien tavoitteiden toteutuminen voidaan varmentaa koko vuoden ajalta.

Kiinteistölautakunta toteaa, että sitovien tavoitteiden dokumentointi on tehty tilinpäätösohjeistuksen mukaisesti tilinpäätöstyötilaan.

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen 2.3 kohdassa seuraavaa:

- Opetusviraston, kiinteistöviraston ja tietokeskuksen tulee selkeyttää sitovien toiminnallisten tavoitteiden esittämistä talousarviossa.

Kiinteistölautakunta toteaa, että vuoden 2015 talousarvioesityksessä on sitovien tavoitteiden kohdalla korostettu sitä, onko yksittäisten tavoitteiden kohdalla kyse enimmäis- vai vähimmäistavoitteesta.

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen 3.2 kohdassa seuraavaa:

- lauta- ja johtokuntien tulee sitoutua kaupunginhallituksen päättämään talousarvioraamiin ja kaupunginvaltuuston päättämään sitovaan määrärahasoon. Päätökset viraston talouden tasapainottamiseksi tulee tehdä heti, kun määrärahojen ylittymisriski havaitaan.

- lauta- ja johtokuntien tulee raportoida mahdolliset ylitystarpeet ja niiden johdosta aiheutuvat talouden sopeuttamisen toimenpiteet talouden toteutumisenusteiden yhteydessä kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti.

22.5.2014

Kiinteistölautakunta toteaa, että virasto on jo useiden vuosien ajan sitoutunut annettuihin talouden raameihin ja ohjannut talouttaan siten, että tarvittavat toimenpiteet talouden sopeuttamiseksi annettuun talousarvioraamiin on tehty hyvissä ajoin budjettivuoden aikana.

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen 4.1.1 kohdassa seuraavaa:

- kaupunginkanslia on yhteistyössä kiinteistöviraston kanssa valmisteltava kaupunkitasoinen tilaohjelma kaupunginhallituksen päätettäväksi. Tilaohjelmassa tulee määritellä toimenpiteet tilakannan käyttöarvon säilyttämiseksi ja huomattavaksi kasvaneen korjausvelan vähentämiseksi.

- palvelutilojen tilahallintaryhmän tulee jatkaa hallintokuntien välistä tilankäyttöä koskevaa yhteistyötä sekä tehdä esitys päätöksenteon yksinkertaistamisesta ja yhteisestä ohjeesta tilojen uudelleenkäytön helpottamiseksi.

- kaupunginkanslia on yhteistyössä kiinteistöviraston kanssa huolehdittava siitä, että tilojen käyttöä suunniteltaessa otetaan huomioon hallintokuntakohtaiset käyttäjäryhmien määrissä ja tarpeissa tapahtuvat muutokset.

- kiinteistöviraston tilakeskuksen tulee valvoa rakentamisen laatua nykyistä paremmin.

Kiinteistölautakunta toteaa seuraavaa:

1

Strategiaohjelman 2013 - 2016 yhtenä tavoitteena on, että kaupungin omassa käytössä olevien kokonaistoimitilojen määrä ei kasva strategiakaudella. Ulkopuolisille (=ei kaupungin omaan käyttöön) vuokrattujen toimitilojen omistuksesta luovutaan. Tavoitteena on luopua 60 000 htm²:n tilamäärästä vuosittain. Tavoitteella pyritään pienentämään korjausvelkaa.

Kiinteistöviraston tilakeskus jatkaa rakennusten ja osaketilojen myyntiä. Korjausvelkaa pyritään vähentämään luopumalla heikkokuntoisimmista tiloista sekä tilankäyttöä tehostamalla. Kiinteistölautakunta hyväksyi 6.9.2012 yleisperiaatteet, joita noudatetaan valmisteltaessa niiden kaupungin omistamien kiinteistöjen, rakennusten ja osaketilojen myyntiä, joita kaupungin ei ole tarkoituksenmukaista omistaa ja joista voidaan siten luopua.

Korjausvelka käsitteenä toimii indikaattorina rakennuskannan kunnolle ja sen avulla on mahdollista verrata Helsingin kaupungin

22.5.2014

rakennuskannan tilaa muiden kuntien rakennuskannan kuntoon. Tilakeskus pyrkii priorisoimaan korjaukset 10-vuotisessa investointiohjelmassa käytettävissä olevien investointimäärärahojen puitteissa siten, että hallintokuntien käyttämä tilat pysyvät käyttökelpoisina. Talonrakennuksen investoinneissa kaudella 2015 - 2024 panostetaan merkittävästi korjausrakentamiseen. Tilakeskuksen esityksen mukaan korjausrakentamisen osuus on 83 % suunnittelukauden investointirahoituksesta. Lisäksi tavoitteena on varata talousarviossa riittävä määräraha kohdentamattomille korjauksille, jotta voidaan varautua rakennuskannan suuresta korjausvelasta aiheutuviin yllättäviin korjauksiin. Tilakannan käyttöarvon säilyttämistä ja korjausvelan muutosta ohjataan talousarvion ja 10-vuotisen talonrakennusohjelman laadinnan kautta.

2

Kaupunginkanslia on koordinoanut keväällä 2014 neuvotteluja tilankäyttöohjelmien ja tehostamissuunnitelmien ajantasaistamiseksi. Neuvotteluihin ovat osallistuneet tiloja käyttävät virastot ja tilakeskus. Tilakeskus sai valmiiksi maaliskuussa 2014 yhteenvedon virastojen tilankäytön tehostamissuunnitelmista ja toimenpiteistä tilamäärätavoitteiden toteuttamiseksi. Suunnitelmia käytetään talousarvion ja 10-vuotisen talonrakennusohjelman laadinnassa.

Palvelutilojen tilahallintaryhmä toimi vuosina 2012 - 2013. Siinä ovat olleet mukana tilakeskus ja keskeiset virastot. Työryhmä esitti vuoden 2013 lopulla valmistuneessa raportissaan, että johtajisto nimittäisi palvelutilojen tilahallintatyön jatkamiseksi työryhmän ja vastuuvirastot sekä antaisi ohjeistuksen hallintokuntien osallistumisesta. Palvelutilojen tilahallintaryhmä voi tehdä esityksiä mahdollisesti tarvittavan päätöksenteon yksinkertaistamiseksi ja antaa ohjeita tarpeen mukaan tilojen uudelleenkäyttöön liittyvissä asioissa.

3

Käyttäjärühmien määrissä ja tarpeissa tapahtuneet muutokset otetaan huomioon virastojen palveluverkkotarkasteluissa sekä tarveselvityksissä ja rakennushankkeiden hankesuunnitelmissa.

4

Tilakeskus on hankkinut pääosan isoista rakennushankkeista HKR-Rakennuttajalta, jonka tilakeskus on valtuuttanut hoitamaan rakennushankkeisiin liittyvät hankinnat, ohjaamaan suunnittelua, toimimaan sopimuskumppanina suunnittelijoihin ja urakoitsijoihin nähden sekä valvomaan ja vastaanottamaan työt.

Hankkeissa on ollut mm. laatu- ja aikatauluongelmia, joihin tilakeskus ei ole voinut riittävällä tavalla vaikuttaa. Tämä johtuu siitä, ettei

22.5.2014

tilakeskus ole ollut suoraan sopimussuhteessa suunnittelijoihin ja urakoitsijoihin. Tilakeskus onkin neuvotellut HKR-Rakennuttajan kanssa uuden toimintatavan, jonka mukaisesti sopimukset tehdään jatkossa tilakeskuksen nimiin ja HKR-Rakennuttaja toimii rakennuttajakonsulttina. Uuteen toimintatapaan siirrytään asteittain vuosien 2014 - 2015 aikana. Uudessa toimintatavassa hankkeiden riskit ja valvontatarve arvioidaan hankekohtaisesti ja hankittavat valvontaresurssit määritellään näiden perusteella.

Pienempiä hankkeita mutta myös yhä enemmän isoja hankkeita tilakeskus on toteuttanut yksityisten rakennuttajakonsulttien avustuksella. Näissä hankkeissa valvonnan määrä määritellään rakennuttamis- ja valvontatilauksen /-sopimuksen yhteydessä. Tilakeskus on perustettu tilaajaorganisaatioksi, jossa ei ole yhtään päätoimista valvojaa. Tilakeskuksen yhdellä projektin vastuuhenkilöllä on vastuullaan yhtäaikaisesti suunnittelu- ja toteutusvaiheessa keskimäärin lähes 20 hanketta.

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen 4.1.2 kohdassa seuraavaa:

- kaupunginhallituksen tulee perustaa hankintastrategian mukaisesti ohjausryhmä vastaamaan hankintojen yleisestä ohjauksesta ja koordinoinnista.
- hankintaprosessin sujuvoittamiseksi hallintokuntien tulee olla yhteydessä hankintakeskukseen jo varhaisessa vaiheessa käynnistäessään merkittäviä palveluhankintoja.
- hankintakeskuksen, oikeuspalvelujen ja Oiva Akatemian on varmistettava palveluhankintojen osaaminen jatkuvalla ja päivittyvällä täsmäkoulutuksella hallintokuntien asiantuntijoille.
- hankintakeskuksen ja oikeuspalvelujen tulee lisätä tiedottamista hankintoihin liittyvästä neuvonnasta. Hallintokunnille tulee tarjota väline hankintatarpeistaan ja -suunnitelmistaan tiedottamiseen siten, että mahdollisuus tehdä hankintayhteistyötä ja yhteiskilpailutuksia paranee.

Kiinteistölautakunta toteaa seuraavaa:

1

Tilakeskus on talous- ja suunnittelukeskuksen ”Hankinnasta maksuun” -projektin yhteydessä tuonut esille tarpeen perustaa rakennustöiden, rakennusalan konsulttipalveluiden ja kiinteistöjen ylläpitopalveluiden hankintaan yhteishankintayksikkö päällekkäisten kilpailutusten välttämiseksi siitä syystä, ettei hankintakeskus hoida näitä hankintoja.

22.5.2014

Koska asia ei kuitenkaan ole edennyt, tilakeskus on aktiivisesti muiden hallintokuntien kanssa muodostanut hankintarenkaita konsulttipalveluiden puitesopimushankintojen hoitamiseksi. Lisäksi rakennustöiden puitesopimuskilpailutusten yhteistyöstä on sovittu Staran kanssa. Kilpailutuksen järjestäminen hankintarenkaana on raskas menettely johtuen siitä, että kaikki hankintarenkaaseen kuuluvat yksiköt joutuvat tekemään hankinnoista omat päätökset ja sopimukset.

2

Tilakeskuksessa on laadittu hankintasuunnitelma kaupungin omien palveluntuottajien ja yksityisten palveluntuottajien käyttämisestä rakennushankkeissa. Puitesopimuskilpailutusten aikatauluttamiseksi on laadittu kilpailutuskalenteri.

3

Tilakeskuksen hankinta-asiantuntijat seuraavat aktiivisesti hankintakeskuksen ja oikeuspalveluiden päätöksiä ja ohjeistuksia sekä osallistuvat järjestettäviin koulutuksiin ja ajankohtaispäiviin. He myös organisoivat vuosittain tilakeskuksen muulle henkilökunnalle vähintään puolen päivän koulutuksen, jossa käydään läpi keskeisiä asioita sekä mahdollisia muutoksia hankintojen toteutuksessa.

4

Tilakeskus kilpailuttaa tällä hetkellä kaikki hankinnat sähköisesti projektipankin kautta mutta selvittää myös Claudia-järjestelmän käyttöönottoa puitesopimuskilpailutuksissa.

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen 4.1.3 kohdassa seuraavaa:

- hallintokuntien tulee arvioida ja seurata tietojärjestelmähankkeidensa kustannuksia ja hyötyjä riippumatta siitä, koetaanko hanke pakolliseksi.
- kaupunginkanslian tulee huomioida tietotekniikkaohjelman valmistelussa toimittajariippuvuuden keventämiseen liittyviä toimenpiteitä.

Kiinteistölautakunta toteaa seuraavaa:

Tilakeskuksella on Helsingin hankehallinnassa rakennusten pienkorjauksiin liittyvä hinnoittelutyökalu. Hanke on tilakeskuksessa valmisteluvaiheessa. Hankkeen osalta on tilakeskuksessa arvioitu, että työkalun käyttöönoton kautta saavutettavat säästöt pienten rakennusurakoiden tilauksissa ylittävät jo vuositasolla huomattavasti hankkeen yhteenlasketut kustannukset.

22.5.2014

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen 4.6.2 kohdassa seuraavaa:

- kaupunginhallituksen, liikuntaviraston ja kaupunginkanslian tulee arvioida, onko uusille asuinalueille osoitettu riittävästi määrärahoja liikuntainvestointien toteuttamiseen, ja tämän perusteella huolehtia siitä, että tarvittavat investoinnit toteutetaan.
- liikuntaviraston, opetusviraston ja kiinteistöviraston tilakeskuksen tulee etsiä käytäntöjä, joilla investoinnit koulujen lähiliikuntapaikkoihin voidaan toteuttaa siten, että ne eivät nosta koulujen vuokria kohtuuttomasti.
- kaupunginkanslian tulee huolehtia siitä, että lähiliikuntapaikkojen investointeihin osoitetut valtionavut eivät vähennä muiden liikuntainvestointien määrärahoja.
- liikuntaviraston tulee parantaa tiedottamista lähiliikuntapaikoista ja niiden avoimesta käyttömahdollisuudesta.
- liikuntaviraston tulee seurata erityisesti koululaisten ja vähän liikkuvien ryhmien liikuntamäärien kehittymistä sekä tutkia, edistävätkö liikuntainvestoinnit liikkumista ja ihmisten terveyttä.

Kiinteistölautakunta toteaa seuraavaa:

Tilakeskus on yhdessä liikuntaviraston, rakennusviraston ja opetusviraston kanssa laatinut keväällä 2012 ehdotuksen lähiliikuntapaikkojen toteuttamisen rahoituksesta ja ylläpidon järjestämisestä. Ehdotuksen pääperiaatteina on, että lähiliikuntapaikkojen rakentaminen ja niissä tehtävät peruskorjausluonteiset korjaukset ja korvaavat hankinnat rahoitetaan lähiliikuntapaikkoihin kohdistettavalla erillisrahoituksella, jolla ei ole vuokravaikutusta.

Esittelijä

virastopäällikkö
Jaakko Stauffer

Lisätiedot

Pekka Tirkkonen, suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 36637
pekka.tirkkonen(a)hel.fi

[Asuntotuotantotoimikunta 14.05.2014 § 65](#)

HEL 2014-004186 T 00 03 00

Lausunto

Asuntotuotantotoimikunta päätti antaa tarkastuslautakunnalle seuraavan lausunnon tarkastuslautakunnan vuoden 2013 arviointikertomuksen kohdista 2.2, 3.2, 4.1.2 ja 4.1.3:

2.2 Sitovien toiminnallisten tavoitteiden seurannan ja dokumentoinnin puutteet

Tarkastuslautakunta toteaa, että

- kaikkien hallintokuntien tulee tallentaa tilinpäätöstyötilaan tilinpäätösohjeistuksen mukaisesti sellaiset dokumentit, joiden perusteella sitovien tavoitteiden toteutuminen voidaan varmentaa koko vuoden ajalta.
- sosiaali- ja terveystieteiden virastolle on asetettava sitovat tavoitteet siten, että niiden toteutuminen voidaan dokumentoidusti osoittaa. Viraston tulee varmistaa, että tavoitteen toteutumisen varmentava tieto saadaan tietojärjestelmistä kattavasti.
- kulttuurikeskuksen tulee kehittää toiminnanohjausjärjestelmäänsä ja sen käyttöä siten, että järjestelmästä saadaan suoritustietojen osalta luotettavaa tietoa.

Asuntotuotantotoimikunta toteaa, että asuntotuotantotoimisto tallentaa sitovan toiminnallisen tavoitteen dokumentointia varten sekä dokumentointikuvauksen että toteutuman todentavan rakennushankekohtaisen raportin.

3.2 Talousarvioraamin ohjausvaikutus ja sitovien taloudellisten tavoitteiden sitovuus

Tarkastuslautakunta toteaa, että

- lauta- ja johtokuntien tulee sitoutua kaupunginhallituksen päättämään talousarvioraamiin ja kaupunginvaltuuston päättämään sitovaan määrärahasoon. Päätökset viraston talouden tasapainottamiseksi tulee tehdä heti, kun määrärahojen ylitystarveriski havaitaan.
- lauta- ja johtokuntien tulee raportoida mahdolliset ylitystarpeet ja niiden johdosta aiheutuvat talouden sopeuttamisen toimenpiteet talouden toteutumisennusteiden yhteydessä kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti.

Asuntotuotantotoimikunta toteaa, että asuntotuotantotoimisto on nettobudjetoitu yksikkö ja sen sitova tavoite on talousarviossa vahvistettu toimintakate. Toimintakatetavoite on ylitetty vuosittain ja ylityksellä on kartutettu asuntotuotantorahastoa.

4.1.2 Hankinta- ja kilpailuttamisosaaminen palveluhankinnoissa

Tarkastuslautakunta toteaa, että

- kaupunginhallituksen tulee perustaa hankintastrategian mukaisesti ohjausryhmä vastaamaan hankintojen yleisestä ohjauksesta ja koordinoinnista.
- hankintaprosessin sujuvoittamiseksi hallintokuntien tulee olla yhteydessä hankintakeskukseen jo varhaisessa vaiheessa käynnistäessään merkittäviä palveluhankintoja.
- hankintakeskuksen, oikeuspalvelujen ja Oiva Akatemian on varmistettava palveluhankintojen osaaminen jatkuvalla ja päivittyvällä täsmäkoulutuksella hallintokuntien asiantuntijoille.
- hankintakeskuksen ja oikeuspalvelujen tulee lisätä tiedottamista hankintoihin liittyvästä neuvonnasta. Hallintokunnille tulee tarjota väline hankintatarpeistaan ja -suunnitelmistaan tiedottamiseen siten, että mahdollisuus tehdä hankintayhteistyötä ja yhteiskilpailutuksia paranee.

Asuntotuotantotoimikunta toteaa, että asuntotuotantotoimiston perustehtävä on rakentamis- ja suunnittelupalveluiden hankkiminen. Toimisto huolehtii myös hankintaosaamisen ylläpitämisestä sekä henkilökunnan kouluttamisesta. Mikäli tarvitaan muita toimintaa tukevia palveluja kuten mainospalveluja, niissä käytetään hankintakeskuksen asiantuntemusta hyväksi.

4.1.3 Virastojen tietojärjestelmähankkeet

Tarkastuslautakunta toteaa, että

- hallintokuntien tulee arvioida ja seurata tietojärjestelmähankkeidensa kustannuksia ja hyötyjä riippumatta siitä, koetaanko hanke pakolliseksi.
- kaupunginkanslian tulee huomioida tietotekniikkaohjelman valmistelussa toimittajariippuvuuden keventämiseen liittyviä toimenpiteitä.

Asuntotuotantotoimikunta toteaa, että asuntotuotantotoimistolla ei ole omia suuria tietojärjestelmähankkeita, vaan sen toiminta tukeutuu kaupungin yhteisiin tietojärjestelmiin. Mahdollisten omien tietojärjestelmien hankkiminen perustuu kustannus- ja hyötyanalyysiin.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Sisko Marjamaa

Lisätiedot

Markku Nyyssölä, yksikön johtaja, puhelin: 310 32297

22.5.2014

Ntj/6

markku.nyyssola(a)att.hel.fi

[Taidemuseon johtokunta 14.05.2014 § 29](#)

HEL 2014-004186 T 00 03 00

Lausunto

Taidemuseon johtokunta antoi seuraavan lausunnon arviointikertomuksesta 2013:

Kohta 2.2 Sitovien toiminnallisten tavoitteiden seurannan ja dokumentoinnin puutteet

Sitovien toiminnallisten tavoitteiden seurannan ja dokumentoinnin puutteista todettiin, että kaikkien hallintokuntien tulee tallentaa tilinpäätöstyötilaan tilinpäätösohjeistuksen mukaisesti sellaiset dokumentit, joiden perusteella sitovien tavoitteiden toteutuminen voidaan varmentaa koko vuoden ajalta.

Taidemuseon sitova toiminnallinen tavoite on kävijämäärä. Taidemuseo on toimittanut tilinpäätöstyötilaan toiminnallisen tavoitteen seurannan ja dokumentoinnit, kuten raportin kassajärjestelmästä, joiden perusteella tavoitteen toteutuminen voidaan varmentaa vuoden 2013 ajalta.

Seurannan yhteenvetoraportti on laadittu kuukausi- ja vuositasolla. Seurantaraportti kootaan eri seurantalähteistä, kuten kassajärjestelmästä. Seurantalähteissä kävijät on raportoitu päivätasolla ja tiedonkeruu on varmennettu. Tietojen luotettavuuteen on kiinnitetty erityistä huomiota. Taidemuseolla on käynnistymässä johdon raportoinnin hanke. Hankkeen tavoitteena on tehostaa entisestään tavoitteiden seurantaa ja dokumentointia siten, että tieto on ajantasaista ja saatavilla aina tarvittaessa. Taidemuseon keskittäessä kaiken näyttelytoimintansa Tennispalatsiin, Kluuvin gallerian kävijöiden erillisseurannasta voidaan luopua ja liittää kävijäseuranta suoraan kassajärjestelmään.

Taidemuseon johtokunta on antanut erillisen selvityksen toteutumatta jääneestä sitovasta toiminnallisesta kävijätavoitteesta 2013 (5.2.2014 § 2).

Kohta 3.2 Talousarvioraamin ohjausvaikutus ja sitovien taloudellisten tavoitteiden sitovuus

Talousarvioraamin ohjausvaikutuksesta ja sitovien taloudellisten tavoitteiden sitovuudesta tarkastuslautakunta totesi, että lauta- ja johtokuntien tulee sitoutua kaupunginhallituksen päättämään talousarvioraamiin ja

kaupunginvaltuuston päättämään sitovaan määrärahatasoon. Päätökset viraston talouden tasapainottamiseksi tulee tehdä heti, kun määrärahojen ylittymisriski havaitaan. Lisäksi tarkastuslautakunta totesi, että lauta- ja johtokuntien tulee raportoida mahdolliset ylitystarpeet ja niiden johdosta aiheutuvat talouden sopeuttamisen toimenpiteet talouden toteutumisennusteiden yhteydessä kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti.

Taidemuseo on nettobudjetoitu virasto. Sitova taloudellinen tavoite käyttötaloudessa on toimintakate. Taidemuseo toteaa, että tarkasteluajanjaksolla 2008-2012 taidemuseo ei ole ylittänyt sitovaa tavoitettaan. Taidemuseon johtokunta seuraa talouden toteutumista neljännesvuosittain. Tarpeellisiin sopeuttamistoimenpiteisiin ryhdytään aina tarvittaessa.

Kohta 4.1.2 Hankinta- ja kilpailuttamisosaaminen palveluhankinnoissa

Hankinta- ja kilpailuttamisosaamisesta todettiin, että prosessin sujuvoittamiseksi hallintokuntien tulee olla yhteydessä hankintakeskukseen jo varhaisessa vaiheessa käynnistäessään merkittäviä palveluhankintoja. Hallintokunnille tulee tarjota väline hankintatarpeistaan ja -suunnitelmistaan tiedottamiseen siten, että mahdollisuus tehdä hankintayhteistyötä ja yhteiskilpailutuksia paranee.

Taidemuseolla on joitakin omaan erityistoimintaansa liittyviä hankintatarpeita. Merkittävissä palveluhankinnoissa, kuten näyttelykuljetukset, taidemuseo on ollut yhteydessä hankintakeskukseen. Hankintakeskukselle raportoidaan hyvissä ajoin myös muut omat kilpailutukset. Kaikissa muissa palveluhankinnoissa käytetään vain kaupungin sopimustoimittajia.

Taidemuseo pitää hyödyllisenä ja tarpeellisenä hankintojen raportoinnin hanketta sekä sopimushallintajärjestelmän hanketta. Nämä hankkeet olisi hyvä yhdistää, kuten HR-hankkeessa on tehty henkilöstöprosessien osalta.

Kohta 4.1.3 Virastojen tietojärjestelmähankkeet

Virastojen tietojärjestelmähankkeista todettiin, että kustannusten ja hyötyjen välistä suhdetta ei ole analysoitu, koska arviointiin valikoituneet tietojärjestelmähankinnat on koettu pääosin pakollisiksi. Tarkastuslautakunta totesi, että hallintokuntien tulee arvioida ja seurata tietojärjestelmähankkeidensa kustannuksia ja hyötyjä riippumatta siitä, koetaanko hanke pakolliseksi.

22.5.2014

Taidemuseolla on joitakin omaan erityistoimintaansa liittyviä tietojärjestelmiä ja tietojärjestelmähankkeita. Näitä ovat mm kokoelmahallintaan, museokauppaan ja näyttelyprosessin hallintaan liittyvä järjestelmät. Kaikissa muissa tietojärjestelmiin liittyvissä laite- ja palveluhankinnoissa käytetään vain kaupungin sopimustoimittajia.

Taidemuseo tulee kiinnittämään huomiota kustannusten ja hyötyjen väliseen suhteeseen enenevässä määrin lisäämällä analysointia ja järjestelmähankkeisiin liittyvää koulutusta. Lisäksi yhteistyötä lisätään muiden virastojen kanssa, joilla on käynnissä vastaavia hankkeita, kuten kaupunginmuseo.

Lisäksi taidemuseo siirtyy vuoden 2015 alusta kaupungin keskitettyyn ICT-palvelukeskukseen tehostaakseen prosessia ja ohjausta.

Taidemuseo pitää tilintarkastajien suorittamia tarkastuksia ja niistä laadittuja raportteja tärkeinä ja hyödyllisinä työkaluina. Taidemuseo hyödyntää annettuja suosituksia. Suositukset ovat tukeneet toiminnan kehittämisen tarpeellisuutta. Toimenpiteiden vaikutukset ovat olleet arvioitavissa: arvioinnin kohteena olleen asian tila on muuttunut suoritettujen toimenpiteiden myötä paremmaksi.

Esittelijä

taidemuseon johtaja
Maija Tanninen-Mattila

Lisätiedot

Pia Uljas, hallintopäällikkö, puhelin: 310 87042
pia.uljas(a)hel.fi
Erja Pusa, intendentti, puhelin: 310 87006
erja.pusa(a)hel.fi
Elina Leskelä, intendentti, puhelin: 310 87043
elina.leskela(a)hel.fi

[Sosiaali- ja terveyslautakunta 13.05.2014 § 196](#)

HEL 2014-004186 T 00 03 00

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti antaa tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen kohdista 2.2, 2.3, 3.2, 4.1.2-4.1.3 ja 4.5.1-4.5.6 seuraavan esittelijän ehdotuksen mukaisen lausunnon:

Esittelijä

virastopäällikkö
Matti Toivola

Lisätiedot

Jussi Lind, talous- ja strategiapäällikkö, puhelin: 310 42246
jussi.lind(a)hel.fi

[Kulttuuri- ja kirjastolautakunta 13.05.2014 § 60](#)

HEL 2014-004186 T 00 03 00

Lausunto

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta antoi tarkastuslautakunnalle arviointikertomuksen kohdista 2.2, 3.2 ja 4.1.2-3 seuraavan lausunnon:

Arviointikertomuksessa käsitellään sitovien toiminnallisten tavoitteiden seurannan ja dokumentoinnin puutteita (2.2)

Tarkastuslautakunta toteaa, että kulttuurikeskuksessa on käytössä Elis-toiminnanohjausjärjestelmä, johon vietyjen tietojen perusteella kootaan ja seurataan kaikkia suoritettavia tavoitteita. Tarkastuslautakunta kirjoittaa, että arvioinnissa saatujen tietojen mukaan vuoden 2013 suoritettavia tavoitteita ei saatu luotettavasti suoraan järjestelmästä.

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta toteaa, että vaikka suoritettavia tavoitteita ei saada luotettavasti järjestelmästä, saadaan ne silti tuotettua luotettavasti. Kulttuurikeskuksen suoritettavia tavoitteita keräävä Elis-järjestelmä on käytössä yhdeksässä toimipisteessä.

On kuitenkin oikeutettua huomauttaa, että hankittu tietojärjestelmä ei suoriudu kaikista sille suunnitelluista tehtävistä. Asiaan on puututtu sekä järjestelmää kehittämällä että sen käyttäjiä kouluttamalla. Syy tarkastuslautakunnan toteamaan puutteeseen on pääosin käyttäjissä.

Talousarviota ohjausvaikutus ja sitovien taloudellisten tavoitteiden sitovuus (3.2)

Tarkastuslautakunta toteaa huolestumisensa siitä, että valtuustotason sitovat taloudelliset tavoitteet eivät aina täyty. Tarkastuslautakunta toteaa kuitenkin aivan oikein, että kaupunginkirjaston, kulttuurikeskuksen, kaupunginmuseon ja nuorisosiainkeskuksen osalta määrärahojen ylittyminen selittyi pääosin sillä, että ulkopuolinen rahoitus oli talousarviossa ennakoitua suurempaa. Ulkopuolisen rahoituksen tulojen käyttö yleensä edellyttää projektihenkilöstön palkkaamista tai muita kuluja, jolloin ulkopuoliset hankerahat, tuet ja avustukset aiheuttavat määrärahan ylittymisen bruttobudjetoidulla virastolla.

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta toteaa, että sekä kulttuurikeskuksen että kaupunginkirjaston osalta ulkopuolisen rahoituksen saaminen on ensiarvoisen tärkeää jatkossakin. Vakituinen henkilöstö voimin ja

22.5.2014

käyttötalouden määrärahoilla toteutetaan viraston perustehtävän suorittaminen budjettiraamin sisällä. Mahdolliset uusien toimintamuotojen pilotoinnit ja nykyisten laajennukset tehdään vain joko ulkopuolisella projektirahoituksella ja -henkilöstöllä tai nykyisiä tehtäviä vähentämällä.

Kaupunginkirjasto käyttää ulkopuolisen rahoituksen valtaosin valtakunnallisten keskuskirjastotehtävien hoitamiseen, joiden lisäksi toteutetaan kokeiluja ja pilotointeja.

Hankinta- ja kilpailuttamisosaaminen palveluhankinnoissa (4.1.2)

Tarkastuslautakunta toteaa useita riskikohtia virastojen hankintaprosesseissa. Tarkastuslautakunta myös huomauttaa, että joitain jo 2008 päätettyjä parannusprosesseja ei ole saatettu loppuun.

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta toteaa, että kulttuurikeskuksen hankintaosaamista on parannettu koulutuksin. Pienten ja keskisuurten virastojen hankintojen keskittäminen hankintakeskukseen on varmasti kannustettava asia ainakin tavarahankinnoissa. Kulttuurikeskuksen oman kokemuksen mukaan eniten apua tarvittaisiin tietojärjestelmähankinnoissa, joissa asiantuntevaa tukea olisi saatava jo määrittelyvaiheessa.

Kaupunginkirjaston uutta materiaalia ovat e-aineistot, joiden hankintaprosessi edellyttää huomattavasti opiskelua.

Virastojen tietojärjestelmähankkeet (4.1.3)

Tarkastuslautakunta toteaa, että järjestelmähankinnoissa ei aina tehdä kustannusten ja hyötyjen arviointeja ja että liian usein hankinta tehdään ilman toimittajariippumattomuuden vaatimusta.

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta toteaa, että kulttuurikeskuksen ainoa oma tietojärjestelmä on toimintaa ohjaava Elis-järjestelmä, jota liikuntavirasto käyttää Leevi-versiona. Järjestelmä toteuttaa tarkastuslautakunnan molemmat esiin nostamat epäkohdat. Kustannusten ja hyötyjen arviointiin ei aikoinaan ole lähdetty, koska sitä ei silloin edellytetty. Kyseessä on myös useita vuosia käytössä ollut järjestelmä, johon viime vuosina kohdistuneet hankinnat ovat olleet vain versiopäivityksiä. Toimittajariippuvuus on asia, joka korjaantuisi vain kokonaan uuden järjestelmän hankinnan yhteydessä. Tästä ei ole tehty hyötyjen ja kustannusten arviointia, joten on mahdoton sanoa kannattaisiko tähän lähteä.

Kulttuurikeskus käyttää kaupungin yhteistä avustusten hakemisen ja käsittelyn sähköistä järjestelmää. Vain yhtenä käyttäjänä monesta ja

näkemättä hankinnan kustannusten ja hyötyjen arviointia on vaikea arvioida järjestelmää kokonaisuutena. Saadun hakijapalautteen ja kertyneen käyttökokemuksen perusteella järjestelmää on kuitenkin vaikea kehua. Mikäli järjestelmä toteuttaa toimittajariippumattomuuden periaatteen, kannattanee jatkokehittämisessä käyttää alkuperäisestä poikkeavaa toimittajaa.

Kaupunginkirjasto päivitti vuonna 2013 yhdessä muiden Helmet-kirjastojen kanssa perustyökalunsa eli kirjastojärjestelmän. Ratkaisu arvioitiin tässä tapauksessa parhaaksi perustuen alan hyvään tuntemukseen.

Kaupunginkirjastossa seurataan kirjastojärjestelmien kehitystä aktiivisesti. Järjestelmien kehitys on vaiheessa, jossa vaihtoa ei kannata toteuttaa. Suomessa on meneillään kaksi tärkeää seurattavaa hanketta (Koha/Joensuu, Uusi kirjastojärjestelmä/kaikki kirjastosektorit), joiden kokemukset on selvitettävä ennen kuin HelMetin kaltainen maan isoin yleisten kirjastojen yhteenliittymä käynnistää järjestelmän vaihtoa.

Esittelijä

kulttuurijohtaja
Stuba Nikula

Lisätiedot

Stuba Nikula, kulttuurijohtaja, puhelin: 310 37000
stuba.nikula(a)hel.fi
Tuula Haavisto, kirjastotoimen johtaja, puhelin: 310 85500
tuula.haavisto(a)hel.fi

[Suomenkielisen työväenopiston jk 13.05.2014 § 38](#)

HEL 2014-004186 T 00 03 00

Lausunto

Suomenkielisen työväenopiston johtokunta antoi alla olevan lausunnon vuoden 2013 arviointikertomuksesta:

Kohta 2.2 Sitovien toiminnallisten tavoitteiden seurannan ja dokumentoinnin puutteet

Tarkastuslautakunta toteaa, että

- kaikkien hallintokuntien tulee tallentaa tilinpäätöstyötilaan tilinpäätösohjeistuksen mukaisesti sellaiset dokumentit, joiden perusteella sitovien tavoitteiden toteutuminen voidaan varmentaa koko vuoden ajalta.

Lausunto:

Työväenopisto on tallentanut tilinpäätöstyötilaan tarvittavat dokumentit. Tallentaminen tapahtui valitettavasti annetun 6.2.2014 määräajan jälkeen. Opiston talouspäällikkö pyysi lisää aikaa talouspalvelukeskuksesta ja sitä saatiin 11.2.2014 asti. Työväenopiston hallinto-osaston osastopäällikkö aloitti 1.2.2014 ja samanaikaisesti opiston talouspäällikkö oli jäämässä opintovapaalle ja lomalle. Henkilövaihdosten takia perehtyminen ja tiedon siirtäminen ei tapahtunut riittävän tehokkaasti ja asia tuli esille vasta 18.2.2014. Tiedot tallennettiin järjestelmään heti tämän jälkeen.

Kohta 2.3 Havaintoja tavoitteiden esittämisestä

Lausunto:

Tarkastuslautakunta ei ole huomauttanut tässä kohdassa suomenkielistä työväenopistoa toiminnastaan, joten erillistä selvitystä ei anneta.

Kohta 3.2 Talousarvióraamin ohjausvaikutus ja sitovien taloudellisten tavoitteiden sitovuus

Tarkastuslautakunta toteaa, että

- lauta- ja johtokuntien tulee sitoutua kaupunginhallituksen päättämään talousarvióraamiin ja kaupunginvaltuuston päättämään sitovaan määrärahasoon. Päätökset viraston talouden tasapainottamiseksi tulee tehdä heti, kun määrärahojen ylittymisriski havaitaan.
- lauta- ja johtokuntien tulee raportoida mahdolliset ylitystarpeet ja niiden johdosta aiheutuvat talouden sopeuttamisen toimenpiteet talouden toteutumisen suunnusteiden yhteydessä kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti.

Lausunto:

Työväenopiston johtokunta on viraston esityksestä tehnyt päätöksen talousarviosta vuodelle 2013 siten, että talousarvio voitiin tehdä raamiin. Vuoden 2013 toisessa ennusteessa on ennustettu, että avustuksilla ja muilla tuloilla rahoitettava toiminta aiheuttaa sekä tulojen että menojen ylityksen. Avustuksia on haettu ja saatu opintoseteleihin, hanketoimintaan ja historian kirjoitukseen. Avustusten suuruutta yhteensä ei ole vielä ennusteeseen arvioitu vaan arviointi tehdään kolmanteen ennusteeseen. Kurssimaksutulojen tavoite on esitetty saavutettavan.

Opiston tavoitteena oli sopeuttaa toimintamenot talousarvion mukaiseksi lukuun ottamatta ulkopuolisella rahoituksella rahoitettavan toiminnan menoja. Vuoden 2013 kolmannessa ennusteessa johtokunta esitti 140 000 euron ylitysoikeutta vuoden 2013 talousarvioon, joka myös myönnettiin. Ulkopuolisella rahoituksella järjestetyn toiminnan menojen osalta ylitys oli 65 000 euroa. Tämä ylitys perusteltiin vastaavilla tuloilla. Loput 75 000 euroa ylityksestä johtuu henkilöstömenojen ylityksestä. Kesken vuoden tehty organisaatiomuutos vaikeutti talouden seurantaan, joka osaltaan saattoi vaikuttaa ylitykseen. Johtokunta on reagoinut talousarvion ylitysriskiiin heti kun se on ollut mahdollista ja tehnyt sopeuttamistoimenpiteitä sekä raportoinut mahdolliset ylitystarpeet toteutumisenennusteiden yhteydessä kaupunginhallituksen ohjeiden mukaan.

Kohta 4.1.2 Hankinta- ja kilpailuttamisosaaminen

Tarkastuslautakunta toteaa, että

- hankintaprosessin sujuvoittamiseksi hallintokuntien tulee olla yhteydessä hankintakeskukseen jo varhaisessa vaiheessa käynnistäessään merkittäviä palveluhankintoja.

Lausunto:

Työväenopisto on ollut yhteydessä hankintoihin liittyen hankintakeskukseen hyvissä ajoin ja käyttänyt hankintakeskuksen asiantuntemusta kilpailutuksissa.

Kohta 4.1.3 Virastojen tietojärjestelmähankkeet

Tarkastuslautakunta toteaa, että

- hallintokuntien tulee arvioida ja seurata tietojärjestelmähankkeidensa kustannuksia ja hyötyjä riippumatta siitä, koetaanko hanke pakolliseksi.

Lausunto:

Työväenopistossa otettiin käyttöön uusi toiminnanohjausjärjestelmä kurssihallintaan. Kyseessä on pääkaupunkiseudun opistojen yhteinen tietojärjestelmä. Kurssinhallintajärjestelmän (Kursor) kustannukset ovat noudattaneet alkuperäisiä suunnitelmia. Lisäkustannuksia vuonna 2013 on syntynyt sopimukseen kuulumattomista tietoturvatarkistuksista ja vuoden 2014 aikana käyttöön otetusta suoramaksutoiminnoista. Järjestelmän käyttöönoton seurauksena kustannukset laskevat huomattavasti, mutta se näkyy vasta vuoden 2014 taloudessa. Myös muut hyödyt, jotka johtuvat tietotekniikan laajemmasta käytöstä, näkyvät vasta seuraavan vuoden tilanteessa. Järjestelmä mahdollistaa muun muassa asiakkaalle sähköisen ilmoittautumisen ja laskutuksen ja

opettajalle sähköisen kurssiehdotuksen ja päiväkirjan täytön. Osana kurssinhallintajärjestelmän hankintaa ohjannutta pääkaupunkiseudun-ohjausryhmän toimintaa on arvioitu riskejä ja kustannuksia. Erityisesti on arvioitu järjestelmän sähköpostitoimintaa ja laskutusta ja korjattu niitä. Hankkeen kustannuksia on seurattu ja seurantaa jatketaan edelleen.

Esittelijä

rehtori
Taina Hannele Saarinen

Lisätiedot

Marko Enberg, hallinto-osaston osastopäällikkö, puhelin: 310 88591
marko.enberg(a)hel.fi

[Yleisten töiden lautakunta 13.05.2014 § 188](#)

HEL 2014-004186 T 00 03 00

Lausunto

Yleisten töiden lautakunta antoi tarkastuslautakunnalle seuraavan lausunnon tarkastuslautakunnan arviointikertomuksesta vuodelta 2013:

2.2 Sitovien toiminnallisten tavoitteiden seurannan ja dokumentoinnin puutteet

Vuonna 2013 rakennusvirastolla oli kahdeksan sitovaa toiminnallista tavoitetta, jotka kaikki toteutuivat. Sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta laadittiin dokumentointikuvaus, joka toimitettiin tilinpäätöstyötilaan. Dokumentointikuvaus käsitti yhteenvedon sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta, seurannasta ja toteutumisen dokumentoinnista. Rakennusvirasto toimitti myöhemmin tarkastuslautakunnan pyynnöstä tarkemmat tiedot sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta.

Sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen seuranta toteutettiin rakennusvirastossa osastokohtaisesti. Osittain sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen seurannan dokumentaatio sisältyy huomattavan suureen määrään asiakirjoja, kuten ylläpitourakoiden kokouspöytäkirjoja. Tällaisissa tilanteissa tarkemman dokumentaation tallentaminen tilinpäätöstyötilaan on katsottu epätarkoituksenmukaiseksi. Jatkossa tällaisen dokumentaation liittäminen tilinpäätöstietoihin on toki mahdollista.

3.2 Talousarvioraamin ohjausvaikutus ja sitovien taloudellisten tavoitteiden sitovuus

Yleisten töiden lautakunta on sitoutunut talousarvioraamiin. Rakennusvirasto on antanut talousarvion toteutumisenusteet

talousarvion noudattamisohjeen mukaisesti. Ennusteista ilmenevät myös mahdolliset arviot määrärahojen ylittymisestä.

Vuoden 2013 katu- ja viheralueiden ylläpidon ja yleishallinnon määrärahan ylittyminen johtui talvihoidon ja erityisesti siihen sisältyvän lumenkuljetuksen sekä rakennusviraston virastotalon korjauksen aiheuttamista budjetoitua suuremmista menoista. Loppuvuoden leutojen säiden vaikutus pienensi alkuperäisesti ilmoitettua budjetin ylittymistä. Talvihoidon kustannukset saattavat vaihdella vuosittain paljon ja runsaslumisina talvina määrärahojen ylitys on väistämätön, ellei määrärahassa ole varauduttu korkeampiin kustannuksiin.

4.1.2 Hankinta- ja kilpailuttamisosaaminen palveluhankinnoissa

Rakennusvirasto toteutti vuonna 2013 hankintoja kaikkiaan noin 395 435 000 euron arvosta. Rakennusviraston tekemät julkiset hankinnat jakautuvat varsin monipuolisesti erilaisiin tavara-, palvelu- ja rakennusurakkahankintoihin. Hankintastrategian hankintojen kehittämisohjelmassa asetettujen toimenpiteiden pääasiallinen vastuutaho on hankintakeskus. Rakennusvirasto on muiden hallintokuntien ohella vastuutahona seuraavissa toimenpiteissä: 1. yhteishankintojen päivittäminen sekä hankintojen ohjauksen ja sopimushallinnan kehittäminen sekä 2. pienten ja keskisuurten hallintokuntien hankintojen keskittäminen hankintakeskukseen.

Hankintojen kehittämisohjelman keskeisimmät toimenpiteet ovat pääosin toteutumatta. Rakennusvirastolla ei ole muista hallintokunnista erillistä toimintavastuuta toimenpiteiden toteutumisesta, vaan rakennusvirasto on yhtenä hallintokuntana mukana toimenpiteiden tullessa toteuttamisvaiheeseen. Yhteishankintojen päivittämisvastuu, kuten myös vastuu kaupunkitasoisen hankintojen ohjausryhmän perustamisesta on kaupunginhallituksella. Sopimustenhallintajärjestelmän kehittäminen on kaupunginkanslian hallinto-osaston vastuulla.

Arviointikertomuksessa mainitaan, että paljon palveluhankintoja tekevästä suurista virastoista myös rakennusvirasto on lisännyt juridista hankinta-asiantuntemustaan. Rakennusviraston monialainen toimiala sekä monipuoliset ja suuruudeltaan vaihtelevat hankinnat edellyttävät erityisosaamista ja -asiantuntemusta. Yleisten töiden lautakunta katsoo, että edellä mainituista syistä hankintojen käytännön toteuttaminen on toiminut erittäin hyvin rakennusviraston omilla resursseilla.

4.1.3 Virastojen tietojärjestelmähankkeet

22.5.2014

Tarkastusviraston arviointikertomuksessa tarkasteltiin yhtenä tietojärjestelmähankkeena rakennusviraston Tapahtumahallinta Winkkiä. Tapahtumahallinta Winkki korvasi vuonna 2006 aikaisemman tekniikaltaan vanhentuneen järjestelmän. Tapahtumahallinta Winkissä käsitellään muun muassa kaivuluvat, liikennejärjestelyluvut sekä lyhytaikaiset vuokraukset, kuten ravintoloiden terassiluvat.

Vuonna 2006 ei ollut nykyisen kaltaista vaatimusta tietojärjestelmähankkeiden kustannusten ja hyötyjen kattavasta arvioinnista, eikä Tapahtumahallinta Winkistä tehty kustannus- ja hyötyarviointia. Järjestelmän käytölle on myös pakottavia syitä, joiden perusteella kustannushyötyanalyysin tekemistä ei edellytetä nykyisissä ohjeissa. Tapahtumahallinta Winkillä myös korvattiin aikaisempi vanhentunut järjestelmä, eikä kyse ollut kokonaan uuden järjestelmän hankkimisesta. Järjestelmän kehittäminen on myös ollut jatkuvaa ja järjestelmän käyttöala on ajan myötä kasvanut, joten selkeää arviointiajanjaksoa ei ole ollut. Jälkikäteistä arviointia järjestelmän alkuperäisestä kustannus- ja hyötyarvioinnista ei ole voitu tehdä alkuperäisen arvion puuttuessa.

Rakennusvirasto tekee uusista tietojärjestelmähankkeista kustannus- ja hyötyarvioinnin kaupungin omien työkalujen, kuten ICT-salkun avulla, sekä kaupungin linjausten mukaisesti. Kaupungin ohjeistukset, kuten toimittajariippuvuuden vähentäminen ja kaupunkitasoisten avoimien rajapintojen käyttö, otetaan nykyisin huomioon myös Tapahtumahallinta Winkin kehittämisessä.

Esittelijä

kaupungininsinööri
Raimo K Saarinen

Lisätiedot

Janne Penttinen, lakimies, puhelin: 310 38388
janne.penttinen(a)hel.fi

[Helsingin Energian johtokunta 13.05.2014 § 42](#)

HEL 2014-004186 T 00 03 00

Lausunto

Helsingin Energian johtokunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Arviointikertomuksen kohdassa 2.2 Tarkastuslautakunta toteaa, että

- kaikkien hallintokuntien tulee tallentaa tilinpäätöstyötilaan tilinpäätösohjeistuksen mukaisesti sellaiset dokumentit, joiden

perusteella sitovien tavoitteiden toteutuminen voidaan varmentaa koko vuoden ajalta.

Helsingin Energialle kaupungin talousarviossa asetettu sitova tavoite sijoitetun pääoman tuotto prosentille on kuvattu kaupungin tilinpäätösohjeistuksen mukaisesti ja sen laskenta tapahtuu automaattisesti tilinpäätöksessä tuloslaskelmasta ja taseesta dokumentoidun kaavan mukaisesti.

Helsingin Energian toinen sitova tavoite on yleisillä alueilla suoritettavien kaivutöiden toteuttaminen lupaehdoissa edellytettyjen tavoiteaikojen puitteissa. Luvat myöntää rakennusvirasto, joka on myös tuottanut neljännesvuosittain seurantaraportin toteutuneista kaivutöistä, tavoiteaikojen toteutumisesta ja töihin kohdistuneista reklamaatioista. Raportissa analysoidaan töiden toteumat toimijoittain, Helsingin Energian osalta erikseen HelenLämmitysmarkkinat ja HelenUlkovalaistus.

Arviointikertomuksen kohdassa 2.3. käsitellään em. kaivutöitä koskevaa sitovaa tavoitetta. Tavoite sitoo Helsingin Energian lisäksi myös HKL-liikelaitosta. Tarkastuslautakunta katsoo, ettei tavoite ole toimintaa ohjaava, koska se toteutuu aina. Tämä johtuisi siitä, että kaivulupiin voidaan hakea ja saada lisääaika, jolloin tavoiteaika katsotaan toteutuneeksi, kun se toteutuu myönnetyn lisääajan puitteissa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että

- Helsingin Energian ja HKL-liikelaitoksen kaivulupia koskeva sitova tavoite tulee määritellä siten, että tavoite ohjaa toimintaa.

Helsingin Energia toteuttaa vuosittain satoja erillisiä katutyökohteita. Rakentamista tehdään kaikkina vuodenaikoina ja hankkeet sisältävät usein vaativia teknisiä erityisratkaisuja. Kaivutyön tavoiteajan määrittelyssä ei huomioida esimerkiksi poikkeavia liikenteellisiä vaatimuksia, kadun pintarakenteen laatua, tarvittavia louhintoja tai alueen kiinteistöiltä aiheutuvia rajoituksia. Keskusta-alueen kaukolämmön ja kaukojäähdytyksen siirtoyhteydet ja putkikoot ovat hyvin suuria, tyypillisesti kokoa 400...600 mm. Kokonaisen ajokaistan levyisen vapaan tilan raivaaminen olemassa olevaan kaupunkirakenteeseen tarkoittaa aina laajoja ja aikaa vieviä putki- sekä kaapelimuutoksia, samalla kun kaikkien teknisten järjestelyiden tulee olla yhä käytettävissä.

Helsingin Energia on tehnyt tuloksekasta kehitystyötä kaivutöiden nopeuttamiseksi. Työaikojen muutoksilla, urakointimallien ja työmenetelmien uudistamisella, yhteismittareilla, palkitsemisella sekä sanktioinnilla on kehitetty rakennushankkeiden toteutusta yhä

sujuvammaksi. Asetettuihin tavoitteisiin pääsemiseksi on tehty räätälöityjä toimintamalleja yhdessä rakennusviraston ja urakoitsijoiden kanssa.

Kaivutöiden aikataulussa pysymistä seurataan muillakin mittareilla. Rakennusviraston yhtenä sitovana tavoitteena vuodelle 2013 oli, että rakennusviraston, Helsingin Energian ja HKL –liikelaitoksen kaivutöiden kesto lyhennetään rakennusviraston koordinoimana 5 %. Tavoite toteutui.

Rakennusviraston johdolla on kehitetty Yhteinen kunnallistekninen työmaa –toimintaa, johon liittyy myös uuden mittausjärjestelmän toteuttaminen vuoden 2014 aikana. Helsingin Energia osallistuu järjestelmän kehittämiseen.

Arviointikertomuksen kohdassa 3.2 käsitellään lähinnä kuntalaisille peruspalveluja tuottavien virastojen määrärahojen käyttöön liittyviä sitovia tavoitteita ja niiden ylityksiä. Helsingin Energia toimii liiketaloudellisin perustein kilpaillussa markkinaympäristössä, eikä sille liikelaitoksena talousarviossa määritetä määrärahoja. Sitovana taloudellisena tavoitteena on vuosittain sovittava sijoitetun pääoman tuottotaso. Helsingin Energialla ei ole arviointikertomuksen ko. kohtaan lausuttavaa.

Arviointikertomuksen kohdassa 4.1.2 käsitellään kaupungin hankintastrategiaan sisältyvän kehittämissuunnitelman toteutumista. Helsingin Energian hankinnat ovat oleellinen osa energian fyysisen ja kaupallisen toimituksen prosesseja. Arvoltaan merkittävimmät hankinnat kohdistuvat energia- ja polttoainekauppaan, tuotannon ja verkkojen kunnossapitoon tai investointeihin ja ovat hyvin toimialaspesifisiä. Tarkastuslautakunnan esiin nostamat kehittämistarpeet koskevat siten hyvin rajoitetusti Helsingin Energiaa, mutta ovat kaupunkikonsernin hankintojen kehittämiseksi oikeansuuntaisia.

Arviointikertomuksen kohdassa 4.1.3 käsitellään hyvin seikkaperäisesti virastojen tietojärjestelmäohjelmien kustannusten ja hyötyjen arviointia, kaupungin tietotekniikkaohjelman ohjausmallia sekä riippuvuutta järjestelmätoimittajista. Kaupungin kymmenien hallintokuntien erilaisten tarpeiden yhteensovittaminen on hyvin haasteellista. Kaupunkitason järjestelmät eivät taivu helposti liiketaloudellisen toimintaympäristön vaatimuksiin, joten Helsingin Energialla tulee olla mahdollisuus käyttää omaan toimintaympäristönsä parhaiten soveltuvia tietoteknisiä ratkaisuja. Helenin tytäryhtiöt, joilla on myös toiminnallista synergiaa emonsa

kanssa, käyttävät samoja yhteisiä järjestelmiä. Helsingin Energialla ei ole arviointikertomuksen ko. kohtaan lausuttavaa.

Esittelijä

Toimitusjohtaja
Pekka Manninen

Lisätiedot

Kauno Kaija, Johtaja, puhelin: +358 9 617 2100
kauno.kaija(a)helen.fi

[Varhaiskasvatuslautakunta 13.05.2014 § 114](#)

HEL 2014-004186 T 00 03 00

Lausunto

Varhaiskasvatuslautakunta antoi tarkastuslautakunnalle seuraavan lausunnon vuoden 2013 arviointikertomuksen kohdista 2.2, 3.2 ja 4.1.2–4.1.3:

Arviointikertomuksen kohta 2.2. Sitovien toiminnallisten tavoitteiden seurannan ja dokumentoinnin puutteet

Tarkastuslautakunta on todennut kertomuksessaan, että kaikkien hallintokuntien tulee tallentaa tilinpäätöstyötilaan tilinpäätösohjeistuksen mukaisesti sellaiset dokumentit, joiden perusteella sitovien tavoitteiden toteutuminen voidaan varmentaa koko vuoden ajalta.

Varhaiskasvatuslautakunta toteaa, että varhaiskasvatusviraston vuoden 2013 kaikkia sitovia toiminnallisia tavoitteita koskevat dokumentit talletettiin tilinpäätöstyötilaan Taloushallintopalveluliikelaitoksen antaman aikataulun mukaisesti. Varhaiskasvatusviraston sitovia tavoitteita koskeva dokumentointiaineisto oli erittäin kattava sisältäen kaiken mahdollisen saatavan dokumentaation, mitä sitovista tavoitteista oli saatavissa: linkit Tilastoportaaliin, sitovia tavoitteita koskevat muistiot, pöytäkirjat ja lisälaskelmat.

Varhaiskasvatuslautakunnan tilinpäätöksen käsittelyn mukaan varhaiskasvatusviraston viidestä sitovasta toiminnallisesta tavoitteesta toteutuivat kaikki muut paitsi sitova tavoite, jonka mukaan lasten päivähoitossa pienennetään lapsiryhmien kokoja vuonna 2013 siten, että kolme vuotta täyttävien lasten hoitoisuuskerroin tarkistetaan neljä kertaa vuodessa. Toteutumatta jääneestä sitovasta tavoitteesta raportoitiin kaupunginhallitukselle 31.1.2014 mennessä.

22.5.2014

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan yksi varhaiskasvatusviraston sitova tavoite toteutui vain osittain, joten tavoite ei toteutunut. Kyse oli leikkipuistojen avoimen toiminnan kehittämistä koskevasta tavoitteesta: ”Leikkipuistojen avointa toimintaa vahvistetaan myös koululaisten loma-aikoina sekä iltaisin ja viikonloppuisin myös yhteistyössä järjestöjen kanssa.”

Tarkastusvirasto pyysi lisäselvitystä ja dokumentointia ainoastaan edellä mainitun sitovan tavoitteen toteutumisesta. Tarkastuslautakunnan mukaan varhaiskasvatusvirastosta saatujen lisätietojen perusteella toimintaa on pyritty kehittämään tavoitteen mukaisesti, mutta konkreettiset muutokset edellisvuoteen nähden ovat jääneet vähäisiksi. Ilta- ja viikonlopputoiminnot leikkipuistoissa eivät lisääntyneet.

Arviointikertomuksen kohta 3.2. Talousarvioraamin ohjausvaikutus ja sitovien taloudellisten tavoitteiden sitovuus

Tarkastuslautakunta toteaa kertomuksessaan, että lauta- ja johtokuntien tulee sitoutua kaupunginhallituksen päättämään talousarvioraamiin ja kaupunginvaltuuston päättämään sitovaan määrärahasoon. Päätökset viraston talouden tasapainottamiseksi tulee tehdä heti, kun määrärahojen ylittymisriski havaitaan.

Lisäksi lauta- ja johtokuntien tulee raportoida mahdolliset ylitystarpeet ja niiden johdosta aiheutuvat talouden sopeuttamisen toimenpiteet talouden toteutumisennusteiden yhteydessä kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti.

Varhaiskasvatuslautakunta käsitteli kokouksessaan 12.11.2013 § 186, varhaiskasvatusviraston ylitysoikeuden hakemisen vuoden 2013 talousarvion menoihin. Ylitysoikeutta haettiin 2,0 milj. euroa perusteena lasten päivähoidon kasvanut asiakasmäärä, mikä kohdistui erityisesti avustuksiin: kotihoidon ja yksityisen hoidon tukiin. Vuoden 2013 tilinpäätöksen valmistuessa oli tarve hakea ylitystä vielä 1,7 milj. euroa, josta varhaiskasvatuslautakunta teki esityksen kokouksessaan 11.2.2014 § 26.

Uuden viraston toimintaan kohdistui yllättäviä menoja, joihin varhaiskasvatusviraston vuoden 2013 budjetissa ei ollut osattu varautua mm. vuokratilaisuuksissa ja muiden palvelujen ostoissa, joista ylitystä budjettiin verrattuna aiheutui noin 0,7 milj. euroa. Vuosien 2013 ja 2012 laskutukseen liittyvät luottotappiot kohdistuivat tilikaudelle 2013, mitkä ylittivät budjettiin varatun määrärahan noin 1,0 milj. euroa.

Varhaiskasvatuslautakunta toteaa, että kaikkien neljän virallisen ennusteen käsittelyn yhteydessä tuotiin esille viraston talouteen liittyvät riskitekijät vuonna 2013. Erityisesti väestönkehitykseen liittyvä

22.5.2014

epävarmuus vaikeutti varhaiskasvatusviraston menojen arviointia koko vuoden 2013 ajan. Riskinä tuotiin esille jo ensimmäisen ennusteen käsittelyn yhteydessä yksityisen hoidon tuen ja lasten kotihoidon tuen lapsimäärien kehittyminen talousarviovuonna sekä luottotappioiden epävarma määrittäminen ja niiden kohdistuminen virastolle.

Viraston talouden kokonaistilannetta käsiteltiin varhaiskasvatuslautakunnan kokouksessa 18.6.2013 § 101. Kokouksessa esiteltiin ja keskusteltiin mahdollisina viraston talouden sopeuttamistoimenpiteinä asiakasmaksujen sisaralennuksen poistoa tulolisäyksenä ja kotihoidon tuen Helsinki-lisän alentamista 2–3-vuotiailta lapsilta.

Varhaiskasvatuslautakunnan kokouksessa 12.11.2013 § 182 käsiteltiin 2–3-vuotiaiden lasten kotihoidon tuen kuntalisän poistamista 1.2.2014 lukien. Vuositasolla säästö olisi ollut noin 3,4 milj. euroa. Varhaiskasvatuslautakunta hylkäsi esityksen.

Varhaiskasvatusvirasto panosti koko vuoden 2013 ajan ennustamisprosessin selkiyttämiseen ja parantamiseen. Virastossa laadittiin ryhmien muodostamiseen ohje. Lisäksi lautakunnalle tiedotettiin toteutuneista suhdeluvuista Helsingissä jokaisen ennusteen yhteydessä. Myös sijaisten käytön määrärahatoteumaa raportoitiin lautakunnalle ennusteiden yhteydessä.

Varhaiskasvatusvirasto on jatkanut vuonna 2014 talouden raportoinnin kehittämistä ja toiminnan yksikkökustannusten seuranta sekä toiminnan tunnuslukujen kehittämistä. Tavoitteena on kustannusten entistä tarkempi seuranta ja talousarvioraamissa pysyminen.

Arviointikertomuksen kohta 4.1.2. Hankinta- ja kilpailuttamisosaaminen palveluhankinnoissa

Tarkastuslautakunta toteaa kertomuksessaan mm. että hankintaprosessin sujuvoittamiseksi hallintokuntien tulee olla yhteydessä hankintakeskukseen jo varhaisessa vaiheessa käynnistäessään merkittäviä palveluhankintoja.

Varhaiskasvatuslautakunta toteaa, että varhaiskasvatusvirastossa on lisätty hankintayhteistyötä hankintakeskuksen kanssa ja mahdollisuuksien mukaan myös yhteiskilpailutuksia muiden hallintokuntien kanssa. Yhteiskilpailutuksilla on pyritty yhdistämään samankaltaisia hankintatarpeita suuremmiksi kokonaisuuksiksi ja vähentämään kilpailutuksiin käytettävää kokonaistyömäärää. Kuten tarkastuslautakunta toteaa, hankintayhteistyö vaatii varhaista tiedon saamista ja viestintää hallintokuntien suunnitelmista ja tähän on pyritty olemalla yhteydessä hyvissä ajoin eri hallintokuntien hankinnoista

22.5.2014

vastaaviin. Toistaiseksi varhaiskasvatusvirastossa tehdään itsenäisesti osa kilpailutuksista, jotka eriyvät selkeästi muiden hallintokuntien hankinnoista.

Kaupungin yhteiset hankintaohjeistukset ja asiakirjamallit ovat selkeyttäneet kilpailutusprosesseja ja varhaiskasvatusviraston hankinnoista vastaavat ovat kokeneet kaupungin oman hankintakoulutuksen toimivaksi. Tarvittaessa varhaiskasvatusvirastossa on myös käytetty vähäisessä määrin kaupungin ulkopuolisten toimijoiden järjestämiä hankintakoulutuspalveluita. Varhaiskasvatusvirasto käyttää aktiivisesti oikeuspalvelujen ja hankintakeskuksen asiantuntemusta hankinnoissaan, vaikka se onkin hallintokunnan oman harkinnan varassa.

Arviointikertomuksen kohta 4.1.3 Virastojen tietojärjestelmähankkeet

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksessa, että hallintokuntien tulee arvioida ja seurata tietojärjestelmähankkeidensa kustannuksia ja hyötyjä riippumatta siitä, koetaanko hanke pakolliseksi.

Varhaiskasvatuslautakunta toteaa, että varhaiskasvatusviraston tietojärjestelmähankkeiden kustannuksia seurataan kuukausittain ja tarkemmin virallisten ennusteiden yhteydessä neljännesvuosittain. Lisäksi varhaiskasvatusvirastossa seurataan toimintaa ja taloutta, projekteja ja hankkeita laajemmin myös hyötyjen näkökulmasta.

Esittelijä

varhaiskasvatusjohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Armi Vaden, taloussuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 43346
armi.vaden(a)hel.fi

[Kaupunginhallitus 12.05.2014 § 559](#)

HEL 2014-004186 T 00 03 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti antaa tarkastuslautakunnalle Arviointikertomus 2013:n kohdista 1.5–4.7.1 seuraavan lausunnon:

1.5 Tarkastuslautakunnan esittämien suositusten vaikuttavuuden arviointi

Arviointikertomuksessa todetaan, että

22.5.2014

- kaupunginhallituksen tulee varmistua siitä, että hallintokunnat ryhtyvät toimenpiteisiin kaikkien arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten johdosta.

Kaupunginhallitus toteaa, että hallintokunnilta pyydetään selvitys siitä, mihin toimenpiteisiin hallintokunnat ovat ryhtyneet arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten johdosta. Selvitys toimitetaan kaupunginvaltuustolle.

2.2 Sitovien toiminnallisten tavoitteiden seurannan ja dokumentoinnin puutteet

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- kaikkien hallintokuntien tulee tallentaa tilinpäätöstyötilaan tilinpäätösohjeistuksen mukaisesti sellaiset dokumentit, joiden perusteella sitovien tavoitteiden toteutuminen voidaan varmentaa koko vuoden ajalta.

- sosiaali- ja terveystieteiden virastolle on asetettava sitovat tavoitteet siten, että niiden toteutuminen voidaan dokumentoidusti osoittaa. Viraston tulee varmistaa, että tavoitteen toteutumisen varmentava tieto saadaan tietojärjestelmistä kattavasti.

- kulttuurikeskuksen tulee kehittää toiminnanohjausjärjestelmäänsä ja sen käyttöä siten, että järjestelmästä saadaan suoritustietojen osalta luotettavaa tietoa.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen siitä, että hallintokuntien tulee noudattaa tilinpäätösohjeistusta.

Kaupunginhallitus pitää tärkeänä, että sitovien tavoitteiden asettamisen kaikissa vaiheissa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että tavoitteet ovat yksiselitteisiä ja tavoitteiden toteutuminen voidaan varmentaa sekä dokumentoida. Toteumatietojen tulee olla käytettävissä tilinpäätöksen valmistelun edellyttämässä aikataulussa.

2.3 Havaintoja tavoitteiden esittämisestä

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- liikuntaviraston ulkoilualueiden ylläpitoa ja kunnossapitoa sekä vesialueiden valvontaa ja kehittämistä koskevien tavoitteiden osalta tulee määritellä sellaiset mittarit, että tavoitteiden toteutumisen tasoa voidaan vertailla vuosittain.

- Helsingin Energian ja HKL-liikelaitoksen kaivulupia koskeva sitova tavoite tulee määritellä siten, että tavoite ohjaa toimintaa.

22.5.2014

- seuraavien hallintokuntien kohdalla tulee harkita tavoitetason tarkistamista seuraavien sitovien toiminnallisten tavoitteiden osalta: sosiaali- ja terveystieteiden terveystieteiden hoitotakuutavoitteet, kaupunginkanslian tavoite kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen päätettäväksi tulevien asioiden käsittelyajasta, ympäristökeskuksen asumisterveyttä koskevien toimenpidepyyntöjen ratkaisun tavoiteaika, rakennusvalvontaviraston lupahakemusten käsittelyaikataivoite, ruotsinkielisen työväenopiston opetustunnit, Korkeasaaren eläintarhan aukiolotunnit sekä Palmian ja Oiva Akatemian asiakastyytyväisyys.
- opetusviraston, kiinteistöviraston ja tietokeskuksen tulee selkeyttää sitovien toiminnallisten tavoitteiden esittämistä talousarviossa.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen siitä, että hallintokuntien tulee asettaa sitovat toiminnalliset tavoitteensa niin, että ne selkeitä, täsmällisiä, ohjaavat toimintaa ja ovat riittävän tavoitteellisia. Lisäksi kaupunginhallitus toteaa, että talousarvion laatimishjeiden mukaan sitovien toiminnallisten tavoitteiden määrittelyssä tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että tavoite ohjaa toimintaa strategiaohjelman osoittamaan suuntaan.

2.4 Tytäryhteisöille asetettujen sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- kaupunginkanslian tulee jatkossa varmistua siitä, että tytäryhteisöjen sitovien tavoitteiden toteutuminen esitetään tilinpäätöksessä.
- kaupunginkanslian tulee edellyttää, että tytäryhteisöt laativat sitovien tavoitteiden toteumatiedoista dokumentointikuvaukset siten, että tavoitteen toteutuminen on jälkikäteen todennettavissa.

Strategiaohjelman 2013-2016 mukaan kaupungin talousarviossa asetetaan tulostavoitteet myös merkittävimmille tytäryhteisöille. Näin meneteltiin ensimmäisen kerran vuoden 2013 talousarviossa. Kaupunginhallitus toteaa, että tavoitteiden asettamiseen liittyvää prosessia kehitetään edelleen, jotta talousarviossa tytäryhteisöille asetettavat tavoitteet ovat valtuustotason konserniohjauksen näkökulmasta tarkoituksenmukaisia.

Talousarviossa tytäryhteisöille asetettujen sitovien tavoitteiden toteutuminen tullaan jatkossa sisällyttämään kaupungin tilinpäätökseen. Vuodelle 2013 asetettujen tavoitteiden osalta toteutumatta jäänyt Mitox Oy:n tavoite käsiteltiin kaupunginvaltuustossa 12.3.2014, § 87. Tytäryhteisöjä tullaan jatkossa ohjeistamaan sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen dokumentoinnista.

2.7 Johtopäätökset tavoitteiden toteutumisesta

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- tilinpäätöksen laatimisesta vastaavan kaupunginkanslian ja taloushallintopalvelun tulee varmistaa, että sitovien toiminnallisten tavoitteiden dokumentointi on riittävää.

Kaupunginhallitus toteaa, että sitovien toiminnallisten tavoitteiden dokumentoinnin riittävyteen tullaan jatkossa kiinnittämään huomiota jo talousarvion toteutumisen seurannan yhteydessä, jolloin virastoilta pyydetään tiedot sitovien tavoitteiden toteutumisen varmentamisesta ja sitä koskevasta dokumentaatiosta.

3.1 Kaupungin talouden tila ja kehitys

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- strategiaohjelmassa valittua tiukan menoraamin linjaa tuottavuustavoitteinen tulee noudattaa.

Kaupunginhallitus toteaa, että taloutta tasapainotetaan strategiaohjelmassa linjatulla tavalla. Vuosina 2014–2017 menoraamin kasvu pidetään kustannustason nousun sekä asukasmäärän kasvun mukaisena vähennettynä vuotuisella 1 % tuottavuuden parantamisen tavoitteella, investoinneista nykyistä merkittävästi suurempi osuus rahoitetaan tulo-rahoituksella ja kiinteän omaisuuden myyntituloilla sekä vuotuisen investointien taso rajataan 435 miljoonaan euroon. Peruspalveluhintaindeksiin ja väestönkasvun ennusteiden mahdollisiin muutoksiin on varauduttu vuoden 2015 menoraamiin sisällytetyllä kohdentamattomalla varauksella.

Kaupunginhallituksen hyväksymien laatimisoheiden mukaan hallintokuntien tulee jatkaa vuoden 2015 talousarvioehdotuksissa vuoden 2014 talousarvioihin sisällytetyjä kokonaisvaltaisen tuottavuusohjelman toimenpiteitä.

3.2 Talousarvioraamin ohjausvaikutus ja sitovien taloudellisten tavoitteiden sitovuus

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- lauta- ja johtokuntien tulee sitoutua kaupunginhallituksen päättämään talousarvioraamiin ja kaupunginvaltuuston päättämään sitovaan määrärahasoon. Päätökset viraston talouden tasapainottamiseksi tulee tehdä heti, kun määrärahojen ylittymisriski havaitaan.

- lauta- ja johtokuntien tulee raportoida mahdolliset ylitystarpeet ja niiden johdosta aiheutuvat talouden sopeuttamisen toimenpiteet talouden toteutumisennusteiden yhteydessä kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen siitä, että lauta- ja johtokuntien tulee sitoutua talousarvioraamiin ja valtuuston päättämään määrärahatasoon sekä noudattaa kaupunginhallituksen 9.12.2013 hyväksymiä vuoden 2014 talousarvion noudattamisohjeita ja sopeuttaa viraston toiminta osoitettujen määrärahojen mukaiseksi.

4.1.1 Tilojen käyttöön liittyvien strategisten tavoitteiden toteutuminen ja palveluverkon sopeuttaminen

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- kaupunginkanslian on yhteistyössä kiinteistöviraston kanssa valmistettava kaupunkitasoinen tilaohjelma kaupunginhallituksen päätettäväksi. Tilaohjelmassa tulee määritellä toimenpiteet tilakannan käyttöarvon säilyttämiseksi ja huomattavaksi kasvaneen korjausvelan vähentämiseksi.

- palvelutilojen tilahallintaryhmän tulee jatkaa hallintokuntien välistä tilankäyttöä koskevaa yhteistyötä sekä tehdä esitys päätöksenteon yksinkertaistamisesta ja yhteisestä ohjeesta tilojen uudelleenkäytön helpottamiseksi.

- kaupunginkanslian on yhteistyössä kiinteistöviraston kanssa huolehdittava siitä, että tilojen käyttöä suunniteltaessa otetaan huomioon hallintokuntakohtaiset käyttäjäryhmien määrissä ja tarpeissa tapahtuvat muutokset.

- kiinteistöviraston tilakeskuksen tulee valvoa rakentamisen laatua nykyistä paremmin.

Kaupunginhallitus toteaa, että strategiaohjelman 2013-2016 yhtenä keskeisenä tavoitteena on, että kaupungin omassa käytössä olevien kokonaistoimitilojen määrä ei kasva strategiakaudella. Ulkopuolisille (=ei kaupungin omaan käyttöön) vuokrattujen toimitilojen omistuksesta luovutaan. Tavoitteena on luopua 60 000 htm2 tiloja vuosittain. Tavoitteiden toteutuessa kaupungin koko tilakanta vähenee jonkin verran. Tällä tavoin voidaan myös korjausvelkaa pienentää. Korjausvelka on suuntaa antava laskennallinen arvo, jolla voidaan seurata tilakannan kuntoa. Sen sijaan kohdekohtaisesti laskennallinen suurikaan korjausvelka ei välttämättä merkitse, etteivätkö tilat olisi käyttökelpoisessa kunnossa. Talousarvion yhteydessä tehdään priorisointia mm. kohdistamalla rahoitus tarveselvitysten ja

hankesuunnitelmien perusteella turvallisuuden sekä terveellisuuden kannalta kiireellisimpiin kohteisiin ja kohteisiin, joilla on pitkäaikainen käyttötarve tiedossa. Nykyinen 10-vuotinen investointiohjelma sekä talonrakennushankkeiden rakentamishjelma mahdollistavat tilakannan pitkän tähtäyksen korjaussuunnittelun rahoitustarpeineen. Sitovaan investointitasoon sisältyvien korjausinvestointien avulla on mahdollista pitää tilat käyttökelpoisessa kunnossa, mutta olennaiseen kunnon parantamiseen ei ole mahdollisuutta. Kestävin tapa korjausvelan vähentämiseen on luopua heikkokuntoisimmista tiloista tilankäyttöä tehostamalla. Tarkastuslautakunnan esittämän tilaohjelman sisältö tulee katetuksi toimitilaohjelman valmistelussa.

Kaupunginhallitus toteaa, että strategiaohjelman toimenpiteenä on hallintokuntien poikki ulottuva toimitilaohjelma, jonka tavoitteena on tilankäytön tehokkuuden kasvattaminen ja säästöt tilakustannuksista. Tässä työssä on mahdollista helpottaa tilojen uudelleenkäyttöä. Tilahallintaryhmä voi tehdä esityksiä mahdollisesti tarvittavan päätöksenteon yksinkertaistamiseksi ja antaa ohjeita tarpeen mukaan tilojen uudelleenkäyttöön liittyvissä asioissa. Myös alueella toimivan palvelutilojen tilahallintaryhmän toiminnan jatkaminen on tärkeää.

Kaupunginhallitus toteaa, että kaupunginkanslia on koordinoitunut neuvottelut tilankäyttöohjelmien ja tehostamissuunnitelmien ajantasaistamiseksi. Neuvotteluihin ovat osallistuneet tiloja käyttävät virastot ja tilakeskus. Tilakeskus on laatinut yhteenvedon tilankäyttöohjelmien kokonaispinta-alasta sekä toimenpiteet virastokohtaisesti strategiaohjelman tilamäärätavoitteen saavuttamiseksi. Kaupunginkanslia koordinoi edelleen tiedot virastoille otettavaksi huomioon talousarvion ja 10-vuotisen talonrakennusohjelman laadinnassa sekä tilankäyttöohjelmiin liittyvien luovutettavien tilojen suunnittelussa. Myös kaupunkitasoiset sekä virastojen itse ehdottamat tilankäytön mittarit mahdollistavat jatkossa käyttäjäryhmien määrissä ja tarpeissa tapahtuvien muutoksien seurannan.

Kaupunginhallitus toteaa, että rakentamisen laatua tulee parantaa valvonnan ohella laajasti mm. hankintaa ja prosesseja kehittämällä. Rakentamisen kaikkien osapuolien; rakentamiseen ryhtyvän, suunnittelijan, rakennuttajan ja urakoitsijan sekä valvontaviranomaisen tulee panostaa laatuun enemmän. Strategiaohjelmaan sisältyvän rakentamisen laadun työryhmän loppuraportti valmistuu kevään 2014 kuluessa.

4.1.2 Hankinta- ja kilpailuttamisosaaminen palveluhankinnoissa

Arviointikertomuksessa todetaan, että

22.5.2014

- kaupunginhallituksen tulee perustaa hankintastrategian mukaisesti ohjausryhmä vastaamaan hankintojen yleisestä ohjauksesta ja koordinoinnista.
- hankintaprosessin sujuvoittamiseksi hallintokuntien tulee olla yhteydessä hankintakeskukseen jo varhaisessa vaiheessa käynnistäessään merkittäviä palveluhankintoja.
- hankintakeskuksen, oikeuspalvelujen ja Oiva Akatemian on varmistettava palveluhankintojen osaaminen jatkuvalla ja päivittyvällä täsmäkoulutuksella hallintokuntien asiantuntijoille.
- hankintakeskuksen ja oikeuspalvelujen tulee lisätä tiedottamista hankintoihin liittyvästä neuvonnasta. Hallintokunnille tulee tarjota väline hankintatarpeistaan ja -suunnitelmistaan tiedottamiseen siten, että mahdollisuus tehdä hankintayhteistyötä ja yhteiskilpailutuksia paranee.

Kaupunginhallitus pitää tarkastuslautakunnan toteamuksia kannatettavina. Kaupunginkanslia selvittää yhteistyössä hankintakeskuksen kanssa ohjausryhmän tarvetta nykytilanteessa, tarvittavan koulutuksen järjestämistä sekä hankintayhteistyön ja yhteiskilpailutuksien lisäämismahdollisuuksia.

4.1.3 Virastojen tietojärjestelmähankkeet

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- hallintokuntien tulee arvioida ja seurata tietojärjestelmähankkeidensa kustannuksia ja hyötyjä riippumatta siitä, koetaanko hanke pakolliseksi.
- kaupunginkanslian tulee huomioida tietotekniikkaohjelman valmistelussa toimittajariippuvuuden keventämiseen liittyviä toimenpiteitä.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen siitä, että tietojärjestelmähankkeiden kustannuksia ja hyötyjä tulee arvioida ja seurata riippumatta siitä, koetaanko hanke pakolliseksi. Arvioinnin ja seurannan toteutuminen liitetään osaksi tietotekniikkaohjelman toimeenpanon seurantaa.

Tietotekniikkaohjelman valmistelussa huomioidaan toimittajariippuvuuden keventämiseen liittyviä toimenpiteitä.

4.1.4 Yhteistyön välttäminen veroparatiisikytkentöjä omaavien yritysten kanssa

Arviointikertomuksessa todetaan, että

22.5.2014

- hankintakeskuksen tulee kiirehtiä kaupunginhallituksen 4.3.2013 päättämän pilottihankinnan toteuttamista pyytämällä maakohtaiset tilinpäätöstiedot tarjouskilpailun yhteydessä.

- hankintakeskuksen tulee yhteistyössä kaupunginkanslian oikeuspalvelujen kanssa selvittää mahdollisuudet sellaisiin euromääräisesti merkittäviin pilottihankintoihin, joissa pyydetään tarjoajia ilmoittamaan tiedot yrityksen omistajuussuhteista ja mahdollisesta konsernirakenteesta.

Kaupunginhallitus toteaa, että hankintojen läpinäkyvyyttä tulee edistää. Mahdollisuudet pilottihankintoihin, joissa pyydetään tarjoajia ilmoittamaan tiedot yrityksen omistajuussuhteista ja mahdollisesta konsernirakenteesta, selvitetään pikaisesti.

4.2.1 Kaupungin taloudellinen tuki tytäryhteisöille

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- kaupungin tytäryhteisöjen avulla järjestetyn palvelutuotannon tukeminen taloudellisesti on tarkoituksenmukaista silloin, kun palvelun tuottaminen on kaupungin järjestämisvastuulla tai se katsotaan muuten tarkoituksenmukaiseksi.

Kaupunginhallitus toteaa, että tytäryhteisöjen merkitys kaupungin palvelutuotannon osana on merkittävä. Kaupungin taloudellinen tuki tytäryhteisöille harkitaan tapauskohtaisesti toiminnan merkitys ja voimassa oleva lainsäädäntö huomioon ottaen. Päätökset taloudellisesta tuesta (avustukset, lainat ja takaukset) tekee pääsääntöisesti kaupunginvaltuusto.

4.3.1 Joukkoliikenneinvestointien kustannustehokkuus ja tarkoituksenmukaisuus

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- kaupunkisuunnitteluviraston tulee ottaa huomioon muun muassa joukkoliikenteen maankäyttöhyödyt ja kaupunkitaloudelliset hyödyt liikennesuunnittelussa, jotta strategiset tavoitteet joukkoliikenteen suosimiseksi toteutuvat paremmin.

- kaupunkisuunnitteluviraston ja liikennelaitoksen tulee kiirehtiä toimenpiteitä joukkoliikenteen, erityisesti raitioliikenteen, nopeuttamiseksi.

- kaupunginhallituksen tulee vaikuttaa siihen, että Helsingin seudun liityntäpysäköintikäytäntöjä selkeytetään ja että seudun

liityntäpysäköinnin kehitykselle, omistukselle ja ylläpidolle luodaan yhtenäiset toimintamallit yhteistyössä valtion ja muiden kuntien kanssa.

Kaupunginhallitus toteaa, että joukkoliikennehankkeissa ja muissakin liikennehankkeissa tulee ottaa huomioon maankäyttöhyödyt ja kaupunkitaloudelliset hyödyt. Vastaavasti tulee ottaa huomioon myös liikenteestä aiheutuvat menot, mm. joukkoliikenneinvestointien vaikutukset kaupungin toimintamenoihin. Lisäksi liikenne ratkaisujen vaikutuksia tulee etenkin suuremmissa hankkeissa tarkastella laajasti, mm. laatimalla elinkeinovaikutusten arviointi. Arviointien lähtökohtana on kohdella kaikkia liikennemuotoja tasapuolisesti. Maankäyttöhyötyjen arvioinnissa tulee esittää, millä aikavälillä tuloja on mahdollista saada.

Kaupunginhallitus toteaa, että strategiaohjelman mukaisesti on perustettu poikkihallinnollinen ratikkaprojekti, jonka yhtenä tavoitteena on kehittää raitioliikennettä, mm. nopeuttamalla raitioliikennettä ja parantamalla sen luotettavuutta ja kustannustehokkuutta. Työssä otetaan huomioon mm. kustannusvaikutukset ja vaikutukset koko liikennejärjestelmään. Projekti käynnistettiin vuonna 2013, ja työ jatkuu vuoteen 2016 saakka.

Kaupunginhallitus toteaa, että liityntäpysäköinnin seudullisia käytäntöjä ja kehittämistä sekä mm. omistukselle ja ylläpidolle tarvittavia toimintamalleja käsitellään Helsingin seudun liikennejärjestelmä 2015:n (HLJ 2015) yhteydessä, jonka valmistelu on käynnissä. Valmisteluun osallistuvat Helsingin kaupungin edustajat huolehtivat, että kaupungin tavoitteet tulevat otettua huomioon valmistelussa. HLJ 2015 tulee aikanaan lausunnon kaupunkinhallitukseen, jolloin kaupunginhallitus voi vaikuttaa mm. liityntäpysäköintiin koskeviin asioihin.

4.3.2 Helsingin järjestöavustusten jakoperiaatteiden toteutuminen

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- kaupunginkanslian on edelleen kehitettävä sähköistä avustujärjestelmää ja sen kaupunkitasoista avustuskokonaisuuden seuranta yhteistyössä avustuksia myöntävien hallintokuntien kanssa.

Kaupunginhallitus toteaa, että virastojen kanssa yhteistyössä kehitetty kaupungin sähköinen avustujärjestelmä otettiin käyttöön vuonna 2012. Sähköistä avustusten käsittelyjärjestelmää käyttävät kaikki avustuksia myöntävät virastot. Vuonna 2013 sähköisesti saapuneita hakemuksia oli 92 % kaikista hakemuksista. Kaupunginkanslia yhteistyössä avustujärjestelmää käyttävien virastojen kanssa jatkokehittää avustujärjestelmää, yhtenä tavoitteena tarkastuslautakunnankin mainitsema avustusten kaupunkitasoinen tarkastelu.

4.4.1 Toimenpiteet valtuutettujen aloitteiden ja toivomusponsojen johdosta

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- aloitteiden vaikuttavuutta tulee pyrkiä parantamaan ottamalla käyttöön niin sanotut ryhmäaloitteet.

- kaupunginhallituksen tulee kattavammin ottaa huomioon valtuustoaloitteissa ja toivomusponsoissa ehdotetut toimenpiteet.

- valtuuston työjärjestyksestä tulee muuttaa siten, että valtuuston kaupunginhallitukselle uudelleen valmisteltavaksi palauttaman aloitteen käsittelylle asetetaan määräaika.

Kaupunginhallitus toteaa, että kaupunginvaltuuston työjärjestykseen valmistellaan muutoksia aloitekäsittelyn osalta. Esityksen mukaan valtuustossa käsiteltäisiin jatkossa vain ne aloitteet, joilla on riittävä kannatus.

Kaupunginhallitus toteaa, että valtuustoaloitteet ja toivomusponnet tulevat huomioonotetuiksi vaikka niistä ei aiheutuisikaan suoranaisia ja välittömiä konkreettisia toimenpiteitä. Tarpeelliseksi katsottavat toimenpiteet riippuvat päätöksentekijän valinnoista ja toimenpiteiden taakseen saamasta kannatuksesta.

Kaupunginhallitus toteaa, että määräajan asettamista uudelleen valmisteltavaksi palautetun aloitteen käsittelylle selvitetään kaupunginkanslian hallinto-osastolla.

4.4.2 Designpääkaupunkihankkeen 2012 onnistuminen

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- kaupungin tulee olla mukana designpääkaupunkihankkeen tyypisissä tapahtumissa tulevaisuudessakin, koska ne vahvistavat kuvaa Suomesta ja houkuttelevat matkailijoita kaupunkiin. Hankkeiden taloudellinen kannattavuus tulee kuitenkin harkita huolella.

- hankkeet tulee jatkossa käynnistää aiemmin.

- hankkeiden päätöksentekoprosessien nopeaan läpimenoaikaan ja alkuvaiheen tiedottamisen laatuun tulee jatkossa kiinnittää huomiota.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen siitä, että designpääkaupunkivuoden tyyppisten hankkeiden kautta kyetään vahvistamaan kaupungin houkuttelevuutta. Kaupunginhallitus katsoo, että kaupungin tulee jatkossakin hakea ja edistää aktiivisesti tapahtumia strategiaohjelman mukaisesti. Kaupunginhallitus yhtyy

myös siihen näkemykseen, että tulevien vastaavien hankkeiden käynnistämistä ja päätöksentekoprosessien läpimenoaikoja tulee jatkossa pystyä nopeuttamaan. Näin varmistetaan kaupungin mahdollisuudet toimia ketterästi yhä kovenevassa kansainvälisessä kilpailussa. Hankkeiden taloudellista kannattavuutta tulee jatkossakin harkita huolella, joskin dynaamisten ja muiden vaikutusten etukäteisarviointiin liittyvät omat haasteensa.

Kaupunginhallitus toteaa, että todellinen vaikuttavuus syntyy siitä, että vastaavia mahdollisuuksia haetaan ja rakennetaan itse aktiivisesti, ja että niiden myötä syntyvästä perinnöstä huolehditaan myös hankkeen jälkeen. Syntyvien uusien käytäntöjen jalkauttaminen ja jatkuvuuden suunnittelu tulee aloittaa jo hankkeiden alussa.

4.5.1 Toimenpiteet kaupunkilaisten terveyserojen kaventamiseksi

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- sosiaali- ja terveysviraston on määriteltävä jatkossa terveys- ja hyvinvointierojen kaventamisen hankkeille aiempaa täsmällisempi tavoite ja seurantamittarit, jotta strategisen tavoitteen toteutuminen voidaan arvioida ja varmistaa.

- sosiaali- ja terveysviraston tulee ottaa käyttöön muualla maassa ja kansainvälisesti kehitettyjä terveys- ja hyvinvointierojen kaventamisen hyviä käytäntöjä.

Kaupunginhallitus toteaa, että ennaltaehkäisevän toiminnan luonteeseen kuuluu potentiaalisen uhkan torjuminen. Koska uhkakin on potentiaalinen, on sen torjumisessa onnistuminen vaikeasti suoraan todennettava. Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan suositukseen ja toteaa omalta osaltaan, että jatkossakin hankkeiden tavoitteita ja seurantamittareita tulee edelleen kehittää mahdollisimman täsmällisiksi. Edelleen kaupunginhallitus toteaa, että muualla toteutettuja hyviä käytäntöjä terveyserojen kaventamiseksi tulee ottaa käyttöön myös Helsingissä soveltuvin osin.

4.5.2 Nuorten toimeentulotukiasiakkaiden syrjäytymisen ehkäiseminen

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- asiakasohjausta nuorten sosiaalityössä tulee parantaa, jotta sosiaali- ja terveysviraston sisällä työvoiman palvelukeskus Duurissa käytettävissä olevat resurssit tulevat täysimääräisesti hyödynnettyä.

- sosiaali- ja terveysviraston tulee käyttää toimeentulotuen sähköisen asioinnin mahdollisesti mukanaan tuomat aikasäästöt nuorten

sosiaalityön osalta siihen, että sosiaalityöntekijöiden työaika suunnataan aikaisempaa enemmän nuorten tapaamisiin.

- sosiaali- ja terveystieteiden tulee seurata asiakastapaamisiin käytettävän työajan kehitystä nuorten sosiaalityössä.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan suosituksiin ja toteaa, että tarkastuslautakunnan kehittämisehdotukset tulee huomioida viraston toiminnassa jatkossa.

Lisäksi kaupunginhallitus toteaa, että tarkastuslautakunnan toteamat seikat on otettava huomioon, kun valmistellaan perustoimeentulotuen laskennan ja maksatuksen siirtoa Kelalle vuoden 2017 alusta.

4.5.3 Kuntouttavan työtoiminnan tulokset

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- sosiaali- ja terveystieteiden on yhteistyössä muiden työllisyysneuvonantajien osallistuvien hallintokuntien kanssa lisättävä kuntouttavaa työtoimintaa ja sen järjestämiskaikkoja sekä muita erilaisia työkoekäyttökoikkoja.

- sosiaali- ja terveystieteiden tulee harkita yhteistyössä muiden työllisyysneuvonantajien osallistuvien hallintokuntien kanssa, mitä kautta kuntouttavan työtoiminnan jatkopolkuja työelämään, koulutukseen tai joissakin tapauksissa työkyvyttömyyseläkkeelle vahvistetaan ja miten työsuhteita saadaan pysyvämmiksi.

- sosiaali- ja terveystieteiden tulee yhteistyössä muiden työllisyysneuvonantajien osallistuvien hallintokuntien kanssa selvittää, onko mahdollista lisätä esimerkiksi voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen sekä voittoa tuottavien yhteisöjen käyttöä työllistäjinä.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan suosituksiin ja toteaa, että kuntouttavaa työtoimintaa koskevat suositukset otetaan huomioon sosiaali- ja terveystieteiden toiminnassa käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa.

4.5.4 Nuorten päihdehoitoon pääsy

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- sosiaali- ja terveystieteiden tulee kehittää nuorisotasoisesta kokonaisvaltaisesta nuorten matalan kynnyksen palvelusta, joka tarjoaa päihdepalvelujen lisäksi myös terveydenhoitajan, psykologin ja sosiaalityöntekijän palveluja ja jolla on tiivis yhteys muihin perhe- ja sosiaalipalveluihin ja koulujen oppilashuoltoon.

- sosiaali- ja terveysviraston on varmistettava, että lapsen tai nuoren hoitovastuu on lapsen iästä riippumatta alusta loppuun samalla taholla. Hoitopolusta vastaava taho on määriteltävä erityisesti niissä tilanteissa, joissa päihteillä oireileva lastensuojelun piirissä oleva nuori tarvitsee laitoshoidoa.

- sosiaali- ja terveysviraston on kehitettävä avohoidon lisäämisen rinnalla päihdepalvelujen laitoshoidoa sellaiseksi, että se pystyy vastaamaan aiempaa huonokuntoisempien ja vaativaa hoitoa tarvitsevien lasten ja nuorten hoidon tarpeeseen.

- sosiaali- ja terveysviraston tulee välittömästi varmistaa HUS:n lasten ja nuorten psykiatrian kanssa lastensuojelun avohuollon piirissä olevien lasten hoitoon pääsy ilman, että se edellyttää lapsen tai nuoren huostaanottoa.

Kaupunginhallitus toteaa tarkastuslautakunnan antamien suositusten olevan kannatettavia. Edelleen kaupunginhallitus toteaa, että sosiaali- ja terveysviraston tulee huomioida ne toiminnassaan talousarvionsa puitteissa.

4.5.5 Vammaispalvelulain mukaisen henkilökohtaisen avustajapalvelun toteutuminen

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- sosiaali- ja terveysviraston on selvitettävä kahden-kolmen vuoden välein, vastaako vaikeavammaisille myönnetty avustajatuntimäärä asiakkaan tarvetta ja onko syytä lisätä niitä palveluita, joilla henkilökohtaisen avun tarvetta voidaan vähentää.

- sosiaali- ja terveysviraston tulee laatia nykyistä selkeämpi opaskirja työnantajana toimimisesta, joka annetaan vaikeavammaiselle avustajapäätöksen yhteydessä. Yhteistyössä vammaisjärjestöjen ja avustajakeskusten kanssa on varmistettava neuvonta avustaja-asioissa siten, että vaikeavammaisten työnantajana toimiminen ja avustajan löytäminen helpottuu.

- sosiaali- ja terveysviraston on käytettävä ostopalvelumallia tai palveluseteliä henkilökohtaisen avun myöntämiseen työnantajamallin sijasta, mikäli asiakas kokee työnantajamallin liian vaikeaksi.

- sosiaali- ja terveysviraston tulee varautua henkilökohtaisen avun tarpeen kasvuun siirryttäessä kehitysvammaisten laitospalvelusta asumisesta kaupungin asumispalveluun. Henkilökohtainen apu on laitospalvelua edullisempi palvelu.

Kaupunginhallitus toteaa, että tarkastuslautakunnan esittämät suositukset kehittämistoimenpiteiksi ovat kannatettavia ja viraston tulee huomioida ne jatkotyössään määrärahojensa puitteissa.

4.5.6 Omaishoidon lakisääteisen vapaan järjestäminen ja palvelun riittävyys

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- sosiaali- ja terveystieteiden tulee selvittää omaishoidon lakisääteisen lomituksen ja muiden tukitoimien riittävyys ja soveltuvuus omaishoitoperheille erikseen vanhuspalveluissa, kehitysvammahuollossa ja vammaispalveluissa.

- sosiaali- ja terveystieteiden tulee laajentaa lakisääteisen lomituksen ajaksi annettavaa omaishoidon tuen korvaavien palvelujen valikoimaa vanhusomaishoitajille asiakaspalautteen mukaisesti osavuorokautiseen asumispalveluun ja säännölliseen lyhytaikaishoittoon sekä lisätä päivätoimintaa.

- sosiaali- ja terveystieteiden on joustettava laitoshoidon vähentämistavoitteesta niissä tapauksissa, joissa sille koetaan selvästi olevan tarvetta, kuten niissä kehitysvammaisten omaishoitoperheissä, joissa laitoshoidon nähdään ainoana lapselle tai nuorelle soveliaana omaishoidon tuen korvaavana palveluna.

Kaupunginhallitus toteaa, että tarkastuslautakunnan esittämät suositukset kehittämistoimenpiteiksi ovat kannatettavia, ja viraston tulee huomioida ne jatkotyössään määrärahojensa puitteissa ja huomioiden kansalliset kehittämislinjaukset koskien mm. laitoshoidon määriä.

Kaupunginhallitus toteaa, että tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen kohdissa 4.5.3 – 4.5.6 esittämät toiminnan lisäykset ovat osin ristiriidassa kohtiin 3.1 ja 3.2 sisältyvien tuottavuustavoitteiden kanssa.

4.6.1 Positiivisen diskriminaation tavoitteiden toteutuminen Helsingin kouluissa

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- opetusviraston on käynnistettävä positiivisen diskriminaation määrärahaa saavien koulujen oppimistulosten systemaattinen seuranta. Vastaavasti on seurattava määrärahoille asetettuja tavoitteita ja niiden toteutumista sekä luotava koulujen välinen positiivisen diskriminaation määrärahojen hyvien käytäntöjen levittämisen malli.

22.5.2014

- kaikkien positiivisen diskriminaation määrärahaa saavien koulujen tulee asettaa määrärahan käyttöön liittyvät tavoitteet ja seurata niiden toteutumista. Tavoitteet voivat liittyä esimerkiksi oppimistuloksiin ja häiriökäyttäytymisen vähenemiseen.

- oppimistulosten seurannan avulla tulee myöhemmin arvioida, onko tukea saavien koulujen määrää syytä vähentää ja tukia keskittää niille kouluille, joilla on tuelle suurin tarve.

- positiivisen diskriminaation mallien hyödyntämistä määrärahojen kohdentamisessa alueille, joille terveyden tai hyvinvoinnin riskit kasautuvat, tulee selvittää tai edelleen kehittää myös muissa hallintokunnissa.

Kaupunginhallitus toteaa, että positiivisen diskriminaation määrärahaa kohdennetaan kouluille, jotka tarvitsevat oppilaaksiottoalueensa ja oppilasohjansa sosiaalista taustaa kuvaavien muuttujien perusteella keskimääräistä koulua enemmän resursseja.

Kaupunginhallitus toteaa lisäksi, määrärahan piirissä olevien koulujen tulee raportoida positiivisen diskriminaation määrärahan käyttö ja sen vaikuttavuus aina ennen uuden määrärahan myöntämistä. Samalla kaupungin koulujen tulee esittää alustavat tavoitteet ja käyttösuunnitelmat tuleville vuosille. Määrärahan piirissä olevat koulut tarkistetaan kolmen lukuvuoden välein, mikä takaa toimintojen jatkuvuuden paremmin kuin vuosittain jaettava määräraha. Merkittävimmät kohteet, joihin koulut ovat käyttäneet positiivisen diskriminaation määrärahaa, ovat 1-6 luokkien kouluilla ryhmäkokojen pienentäminen, palkattu resurssiopettajia tai koulunkäyntiavustajia. Seuraavaksi suurin kohde ovat opetusvälineet ja tarvikkeet. Luokkien 7-9 kouluilla on ollut edellisten lisäksi tarvetta laaja-alaisen erityisopettajan palkkaamiseen sekä kerhojen ja tukiopetuksen turvaamiseen. Lisäksi on kehitetty musiikin ja kotitalouden opetusta hankkimalla uutta välineistöä.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan lausuntoon siitä, että koulujen oppimistulosten seuranta voisi olla vielä systemaattisempaa ja määrärahan käyttöön liittyvien tavoitteiden asettaminen kirukkaammin esitettyä.

Positiivisen diskriminaation resurssilla on Helsingin perusopetuksen kouluissa merkittävä vaikutus oppilaiden turvallisuuden, terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja edistämisessä. Nykyinen taso takaa sen, että positiivisen diskriminaation määräraha on toimiva keino kohdentaa opetuksen resursseja riittävästi alueellista tasa-arvoa lisäävällä tavalla ja määräraha kohdentuu juuri kouluille, jotka tarvitsevat oppilaiden sosioekonomisen taustan vuoksi lisätukea.

4.6.2 Lähiliikuntapaikat ja kaupunkilaisten liikunnan lisääminen

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- kaupunginhallituksen, liikuntaviraston ja kaupunginkanslian tulee arvioida, onko uusille asuinalueille osoitettu riittävästi määrärahoja liikuntainvestointien toteuttamiseen, ja tämän perusteella huolehtia siitä, että tarvittavat investoinnit toteutetaan.
- liikuntaviraston, opetusviraston ja kiinteistöviraston tilakeskuksen tulee etsiä käytäntöjä, joilla investoinnit koulujen lähiliikuntapaikkoihin voidaan toteuttaa siten, että ne eivät nosta koulujen vuokria kohtuuttomasti.
- kaupunginkanslian tulee huolehtia siitä, että lähiliikuntapaikkojen investointeihin osoitetut valtionavut eivät vähennä muiden liikuntainvestointien määrärahoja.
- liikuntaviraston tulee parantaa tiedottamista lähiliikuntapaikoista ja niiden avoimesta käyttömahdollisuudesta.
- liikuntaviraston tulee seurata erityisesti koululaisten ja vähän liikkuvien ryhmien liikuntamäärien kehittymistä sekä tutkia, edistävätkö liikuntainvestoinnit liikkumista ja ihmisten terveyttä.

Kaupunginhallitus toteaa, että liikuntavirasto kehittää palveluitaan asukaslähtöisesti ja harrastajien mielipidettä kuullen. Kaupunkilaisten liikuntaa lisätään tuottamalla palveluja erilaisille asiakasryhmille ja sen lisäksi aktivoidaan sekä tuetaan muita liikuntapalveluiden tuottajia, liikuntaseuroja ja liikuntalaitoksia. Kaupungin tarjoamat liikuntapaikat ovat nykyisin joko täysin maksuttomia tai voimakkaasti subventoituja.

Liikuntatoimen investoinnit suunnataan alueellisesti tasapainoisesti kaupunginosien väestön tarpeiden perusteella. Liikuntapalveluiden palveluverkkoa suunnitellaan yhdessä muiden hallintokuntien, kaupunginkonsernin eri toimijoiden, yksityisten liikunta-alan palvelutarjoajien sekä vapaaehtoisten järjestöjen kanssa. On kehitetty vuorovaikutteista suunnittelua, poikkihallinnollisista palveluketjua ja liikuntaneuvontaa. Pääkaupunkiseudun kuntien yhteistyötä on tiivistetty etenkin ulkoliikuntapalveluiden tuottamisessa.

Liikuntatoimen voimavarojen suuntaamisessa on suosittu väestöryhmiä, joille terveyden eriarvoisuuden riskit ovat kasaantuneet. On rakennettu uusia vapaassa käytössä olevia monikäyttöisiä lähiliikuntapaikkoja koulujen ja päiväkotien pihoille, puistoihin ja liikuntapaikoille yhdessä kaupungin muiden toimijoiden kanssa. Uudisrakentamisen osalta liikuntaviraston strategisena linjauksena on

kehittää lähiliikuntapaikkoja erityisesti tiivistämällä yhteistyötä opetusviraston kanssa ehkäisemällä lasten ja nuorten syrjäytymistä järjestämällä monipuolista maksutonta tai edullista harrasteliikuntaa koulujen tiloissa tai koulujen lähellä olevissa liikuntapaikoissa. Uusien asuinalueiden liikuntapaikkojen rakentamiseen ei ole varattu erillistä määrärahaa, joten yhteistyö hallinnonalojen välillä on tarkoituksenmukaisesta ja tuottaa hallinnonalojen välisiä synergiaetuja. Tavoitteena on saada koulujen käytössä olevat tilat mahdollisimman helposti liikunnan osalta monipuoliseen käyttöön ja integroitua osaksi alueen muuta lähiliikuntaa. Maahanmuuttajat on myös huomioitu hyvin liikuntatoiminnan järjestämisessä. Ikääntyneiden toimintakykyä ylläpidetään liikuntaviraston senioriliikunnalla. Tämän kohderyhmän liikunta-aktiivisuuden tukemista ja liikuntamahdollisuuksien kehittämistyötä on tehty poikkihallinnollisena yhteistyönä vuodesta 2006 lähtien. Tavoitteena on kehittää toimintakyvyiltään heikentyneiden ikääntyneiden liikuntamahdollisuuksia lähelle ikääntyneitä.

Liikuntapaikkojen investointeihin osoitetut valtionavut ovat hankekohtaisia. Liikuntapaikkojen suunnitteluun, rakentamiseen ja perusparannuksiin on viime vuosina otettu huomioon saadut valtionavut. Strategiaohjelmassa sidottu kaupungin investointien vuotuinen enimmäistaso ei mahdollista samalla tavoin valtionavun perustella tehtävää liikuntainvestointien lisäämistä jatkossa.

Kaupunginhallitus toteaa lopuksi, että liikuntastrategian mukaan selvittelyssä on uusien kaupunginosien liikuntapalveluiden rahoitus- ja tuottamistavat.

4.6.3 Työnohjauksen riittävyys ja vaikuttavuus opetusvirastossa

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- opetusviraston tulee lisätä työnohjauksesta tiedottamista.
- opetusviraston tulee luoda menetelmä, jolla voidaan arvioida työnohjauksen tarpeen määrää, laatua, tuloksia ja vaikuttavuutta.
- opetusviraston tulee selvittää, voivatko opettajat toimia työnohjaajina.
- opetusviraston tulee lisätä työnohjauksen tarjontaa, jos sen arvioidaan ehkäisevän esimerkiksi työterveyshuollon palvelujen käyttöä.

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan lausuntoon siitä, että työantajan tehtävänä on tukea aktiivisesti henkilöstön työkykyä. Työkykyä ylläpitävä toiminta ei saa rajoittua pelkästään henkilöihin, jotka painivat ikääntymisen tai työkykyongelmien kanssa, vaan koko

henkilöstöön. Henkilöstön työkyvyn panostaminen parantaa koko henkilöstön edellytyksiä toimia onnistuneesti ja terveempänä työelämässä. Samalla järjestelmällisesti toteutettu toiminta lisää työpaikan tuottavuutta, palvelukykyä ja tuloksellisuutta.

Kaupunginhallitus pitää kannettavana esitystä, että työnohjauksesta tiedottamista tehostetaan ja opettajat voisivat mahdollisesti toimia työnohjaajina, mutta painottaa sitä, että esitetyt toimenpiteet tulee toteuttaa kaupungin strategiaohjelman tavoitteiden ja taloudellisen liikkumavaran puitteissa.

Kaupunginhallitus toteaa lopuksi, että tilanteessa, jossa sopeutustoimenpiteitä joudutaan kohdistamaan koulujen tuntikehyksiin ja opetustoimintaa tukeviin ja täydentäviin palveluihin, nykyinen työnohjauksen määrärahan taso on riittävä. Nykyinen taso takaa sen, että työohjaus on toimiva keino lisätä työntekijöiden työssäjaksamista ja ehkäistä työuupumusta.

4.7.1 Vaikutusten arviointi kaavoituksessa

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- kaupunkisuunnitteluviraston tulee jatkaa kaavojen yhdyskuntataloudellisten vaikutusten sekä tuleville käyttäjille koituvien taloudellisten vaikutusten arvioinnin kehittämistä siten, että kaupungille syntyvät myynti-, vuokra- ja verotuotot sekä tuleville käyttäjille aiheutuvat kustannukset ja hyödyt tulevat otetuiksi huomioon jo kaavoitusvaiheessa.

Kaupunginhallitus toteaa, että kaavan toteutuskustannuksista sitoutuu valtaosa jo kaavavaiheessa, jolloin toteutussuunnittelun kustannusohjauksella on mahdollista vaikuttaa vain osaan kustannuksista. Kaavaan toteutumiseen vaikuttaa olennaisesti taloudellinen toteuttavuus.

Etenkin kaupunkitaloudellisten vaikutusten arviointi on toteuttavuuden kannalta erittäin tärkeää, koska kaupungin tasapainoisen talouden kannalta on voitava arvioida lyhyellä sekä pitkällä aikavälillä kaupunkitaloudelliset mahdollisuudet alueiden toteuttamiseen. Velkaantumisen hillitsemiseksi asetetun investointeja sitovan enimmäistason sekä maaomaisuuden myyntitavoitteiden kannalta on tärkeää selvittää, kuinka paljon alueelle on toteutusvaiheessa investoitava ja toisaalta, kuinka paljon alueelta on saatavissa tuloja maankäyttökorvausten ja maanmyyntien avulla. Pitkällä aikavälillä on tärkeää tietää, kuinka paljon kaupungin tuottamiin palveluihin arvioidaan käytettävän rahaa ja toisaalta, kuinka paljon kaupunki arvioi saavansa verotuloja alueen toteutuessa. Kaavan toteutumiseen

22.5.2014

vaikuttaa olennaisesti myös tonttien taloudellinen toteuttamiskelpoisuus. Tonttikohtaiset ratkaisut kuten kallis pohjarakentaminen ja pysäköintiratkaisu suhteessa rakennusoikeuden määrään alentavat tontin arvoa ja joidenkin tonttien toteutus voi lykkääntyä pitkälle. Kaavaratkaisulla on myös vaikutusta, millä asuntotuotannon hallinta- ja rahoitusmuodoilla alue on toteuttavissa. Tämä on otettava huomioon selvittäessä alueelta saatavia tuloja ja menoja.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Mauno Rönkkö, erityissuunnittelija, puhelin: 310 46768
mauno.ronkko(a)hel.fi

[Liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunta \(HKL\) 08.05.2014 § 83](#)

HEL 2014-004186 T 00 03 00

Päätös

Liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunta (HKL) antoi tarkastuslautakunnalle seuraavan lausunnon:

HKL toteaa, että HKL:n sitovien tavoitteiden dokumentointi on toimitettu tilinpäätöstyötilaan ohjeistuksen mukaisesti. Lisäksi tarkastusviraston kaupunkitarkastaja on arvioinut HKL:n vuoden 2013 tavoitteiden toteutumista ja tavoitteiden toteumatietojen dokumentointia. Kaupunkitarkastajalla ei ollut arviointimuistiossaan huomautettavaa HKL:n sitovien tavoitteiden dokumentoinnista.

HKL toteaa , että HKL:n sitova tavoite "Yleisillä alueilla suoritettavien kaivutöiden toteuttaminen lupaehdoissa edellytettyjen tavoiteaikojen puitteissa" on ollut toimintaa ohjaava tavoite. Toiminnasta on kuitenkin tullut vuosien aikana rutiininomaista, eikä tavoitetta ole välttämätöntä pitää jatkossa sitovana tavoitteena.

HKL toteaa , että HKL:llä on ollut sitovana tavoitteena vuodesta 2003 asti "HKL:n tilikauden tulos on vähintään nolla". HKL on saavuttanut kyseisen sitovan taloudellisen tavoitteen joka vuosi.

HKL toteaa , että liikennelaitoksella on vahvistettu sopimus- ja hankintajuridista osaamista ottamalla palvelukseen v. 2013 kaksi oikeustieteen maisteria suurten järjestelmä- ja kalustohankintojen johdosta. Näitä suuria hankintoja ovat mm. automaattimetro sekä raitiovaunu- ja metrojunahankinnat. Myös isot rakennusurakat, kuten

22.5.2014

tuleva Myllypuron metroaseman peruskorjaus, työllistävät HKL:n hankintapalveluita. Lisäksi on kilpailutettu ja tehty kolmen asianajotoimiston kanssa puitesopimukset asianajopalveluista. Kaupunginkanslian oikeuspalveluita käytetään neuvonantajana kiireellisissä asioissa aina tarvittaessa. Hankintakeskukselta hankitaan sen hallintokunnille yhteisesti kilpailuttamia hankintoja.

HKL toteaa tietojärjestelmähankkeista, ettei HKL ota kantaa tarkastuslautakunnan tarkastamiin järjestelmiin eikä niiden kustannus- ja hyötyarviointeihin, koska HKL:llä ei ole tietoa kyseisistä järjestelmistä eikä niitä käyttävistä toimialoista. HKL yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen, että järjestelmien kustannusten ennakkoinnissa on usein epätarkkuuksia. Tarkastuslautakunnan toimenpidesuosituksista HKL toteaa, että tietojärjestelmien kustannusten ja hyötyjen arvioinnissa tulee huomioida myös arvioitavan järjestelmän toteuttamattomuudesta aiheutuvat kustannukset tai toiminnalliset haitat.

HKL toteaa, että raitiovaunuliikenteessä käytetyn vaunukaluston koko on kasvanut viimeisten kymmenen vuoden aikana lähinnä nivelraitiovaunuihin lisättyjen väliosien ansiosta. Tällä hetkellä noin 85 % kaikista lähdöistä ajetaan matalalattiaisella tai matalalla väliosalla varustetulla kalustolla.

Samaan aikaan raitiovaunuliikenteen keskinopeus on kuitenkin hidastunut pääosin kasvaneesta ajoneuvoliikenteestä johtuen. Myös raitiovaunuliikenteen luotettavuus on kärsinyt henkilöautoliikenteen kasvamisesta johtuen, mutta raitioliikenneyksikön omien toimenpiteiden ansiosta kokonaisluotettavuutta on pystytty parantamaan. Paljon matkustajia hitaasti liikennöivässä ja suuressa raitiovaunussa on kallista niin liikenteen järjestämisen kuin matkustajien matka-ajan käytön kannalta.

HKL toteaa, että raitiovaunuliikenteen nopeuttamiseksi on laadittu toimenpideohjelma, mutta niiden toteutus on jäänyt monin osin kesken. HKL on tarttunut omalta osaltaan raitiovaunuliikenteen nopeuttamistoimiin niin paljon kuin se HKL:n toimivallan alla on mahdollista. HKL on uusinut ja uusimassa kalustoa entistä luotettavammaksi ja nopeammaksi. Raitiotieratoja on korjattu monin paikoin paremman liikennemuotojen erottelun mahdollistavaan korotettuun raitiotierataan. Tulevina vuosina ratojen korjausten yhteydessä erottelua pyritään entuudestaan parantamaan. HKL on myös suunnittelemassa nopeamman risteysajon mahdollistavien syväuraisten raitiotievaihteiden käyttöönottoa. HKL osallistuu aktiivisesti raitiotieratojen kehittämiseen sekä suunnitteluun ja huolehtii, että niissä toteutuu hyvän raitiotieradan suunnitteluperiaatteet, joilla taataan raitiovaunujen häiriötön ja nopea kulku.

22.5.2014

HKL toivoo, että raitioliikenteen nopeuttamistoimissa toteutettaisiin myös muut toimenpiteet, jotka eivät kuulu suoraan HKL:n hallinnon alueelle. Monet toimenpiteet, esim. erottelun parantaminen, risteysten valo- ja kaistaetuksien toteuttaminen edellyttää kaupungin strategiassakin mainittua joukkoliikenteen priorisointia. Käytännössä raitioliikenteelle tulee siis varata entistä enemmän tilaa ja liikennevaloissa aikaa. Lisäksi raitioteiden pysäkkiverkkoa tulee tarkastella ja pysäkkiväliä pyrkiä pidentämään nopeuden nostamiseksi. HSL:n lippujärjestelmäuudistuksen yhteydessä kuljettajarahastus tulee poistumaan lähivuosina ja siten nopeuttamaan raitiovaunujen liikennöintiä.

HKL toteaa, että HKL järjestää nykyisin liityntäpysäköinnin osalla metroradan varren asemista. HKL esittää, että jatkossa käytäntöjä selkeytetään ja pääkaupunkiseudun liityntäpysäköinnin kehitykselle, omistukselle ja ylläpidolle luodaan yhtenäiset toimintamallit.

HKL:n mielestä tarkastuslautakunnan esitys siitä, että kaupunginhallituksen tulee vaikuttaa siihen, että liityntäpysäköintikäytäntöjä selkeytetään on juuri oikea toimenpide.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Matti Lahdenranta

Lisätiedot

Ari Päivärinta, taloussuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 78433
ari.paivarinta(a)hel.fi

Matti Lahdenranta, toimitusjohtaja, puhelin: 310 35091
matti.lahdenranta(a)hel.fi

[Kaupunginmuseon johtokunta 06.05.2014 § 40](#)

HEL 2014-004186 T 00 03 00

Päätös

Kaupunginmuseon johtokunta päätti antaa tarkastuslautakunnalle esittelyn mukaisen lausunnon.

Esittelijä

museonjohtaja
Tiina Merisalo

Lisätiedot

Leena Lestelä, vs. hallintopäällikkö, puhelin: 310 71595
leena.lestela(a)hel.fi

[Taloushallintopalvelu-liikelaitoksen jk 25.04.2014 § 13](#)

Postiosoite

PL 5000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
nuorisoasiainkeskus@hel.fi

Käyntiosoite

Hietaniemenkatu 9 B
Helsinki 00100
http://www.nuoriso.hel.fi

Puhelin

+358 9 310 8900

Faksi

+358 9 310 89099

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

HEL 2014-004186 T 00 03 00

Lausunto

Taloushallintopalvelu-liikelaitoksen johtokunta antoi tarkastuslautakunnalle seuraavan lausunnon vuoden 2013 arvointikertomuksen kohdista: 2.2, 2.7, 3.2, 4.1.2 ja 4.1.3.

Kohta 2.2. Sitovien toiminnallisten tavoitteiden seurannan ja dokumentoinnin puutteet

Tarkastuslautakunta toteaa kertomuksessaan, että ”kaikkien hallintokuntien tulee tallentaa tilinpäätöstyötilaan tilinpäätösohjeistuksen mukaisesti sellaiset dokumentit, joiden perusteella sitovien tavoitteiden toteutuminen voidaan varmentaa koko vuoden ajalta.” Johtokunta toteaa, että Taloushallintopalvelu-liikelaitoksen (Talpan) sitovan tavoitteen: asiakastytyväisyyskyselyn tulos vähintään > 3,7 saavuttamisen todistavaa dokumentaatiota, Talpan asiakastytyväisyyskyselyn 2013 – tuloksia (asiakastytyväisyys 3,73) ei oltu tallennettu tilinpäätöstyötilaan. Talpa kiinnittää jatkossa huomiota tavoitteen toteutumisen todentavan dokumentaation tallentamiseksi tilinpäätöstyötilaan.

Kohta 2.7. Johtopäätökset tavoitteiden toteutumisesta

Tarkastuslautakunta toteaa, että ”tilinpäätöksestä vastaavan kaupunginkanslian ja taloushallintopalvelun tulee varmistaa, että sitovien toiminnallisten tavoitteiden dokumentointi on riittävä.” Johtokunta toteaa, että Talpa pyrkii jatkossa omalta osaltaan, tilinpäätösprosessin suunnittelussa ja toteuttamisessa varmistamaan sen, että virastot ja laitokset ovat dokumentoineet sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen riittävästi ja selkeästi.

Kohta 3.2. Talousarvioraamin ohjausvaikutus ja sitovien taloudellisten tavoitteiden sitovuus

Tarkastuslautakunta toteaa, että ”lauta- ja johtokuntien tulee sitoutua kaupunginhallituksen päättämään talousarvioraamiin ja kaupunginvaltuuston päättämään sitovaan määrärahasuoraan. Päätökset viraston talouden tasapainottamiseksi tulee tehdä heti, kun määrärahojen ylitymisriski havaitaan. Lauta- ja johtokuntien tulee raportoida mahdolliset ylitystarpeet ja niiden johdosta aiheutuvat talouden sopeuttamisen toimenpiteet talouden toteutumisen nusteiden yhteydessä kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti.” Johtokunta toteaa, että liikelaitoksena Talpalla ei ole raamia. Talousarvioehdotukseen sisällytetään senhetkinen tieto asiakkuuksista ja tuotettavien palvelujen määristä. Palvelut hinnoitellaan omakustannushintaan, hintojen korottamisessa noudatetaan talousarvioehdotuksen laatimisohteita ja hintojen muutokset käydään

läpi kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston kanssa. Talpan tulot ja menot toteutuivat talousarviosta poikkeavasti riippuen asiakkuuksissa ja palvelujen lukumäärissä tapahtuvista muutoksista.

Kohta 4.1.2. Hankinta- ja kilpailuttamisosaaminen palveluhankinnoissa

Tarkastuslautakunta toteaa, että ”hankintaprosessin sujuvoittamiseksi hallintokuntien tulee olla yhteydessä hankintakeskukseen jo varhaisessa vaiheessa käynnistäessään merkittäviä palveluhankintoja.” Johtokunta toteaa, että Talpa tekee jatkuvasti yhteistyötä hankintakeskuksen kanssa kaupunkiyhteisten tietojärjestelmien hankintaan sekä kehittämiseen liittyen.

Kohta 4.1.3. Virastojen tietojärjestelmähankkeet

Tarkastuslautakunta toteaa, että ”hallintokuntien tulee arvioida ja seurata tietojärjestelmähankkeidensa kustannuksia ja hyötyjä riippumatta siitä, koetaanko hanke pakolliseksi.” Johtokunta toteaa, ettei Talpalla ole merkittäviä tietojärjestelmiä omassa omistuksessaan. Talpa on omalta osaltaan ollut kehittämässä kaupunkiyhteisiä tietojärjestelmiä, järjestelmien rajapintoja ja yhteensopivuuksia.

Palkanlaskentajärjestelmien osalta pidetään toimittajan kanssa säännöllisesti seurantakokouksia, joissa seurataan toimivuuden lisäksi myös järjestelmäkustannuksia ja poikkeamiin puututaan. Laskentajärjestelmän kustannuksista vastaa ja neuvottelee kaupunginkanslia.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Tuija Kuivalainen

Lisätiedot

Tuija Kuivalainen, toimitusjohtaja, puhelin: 0931025100
tuija.kuivalainen(a)hel.fi
Päivi I Turpeinen, hallintopäällikkö, puhelin: 310 25220
paivi.i.turpeinen(a)hel.fi

[Tarkastuslautakunta 16.04.2014 § 43](#)

HEL 2014-004186 T 00 03 00

Päätös

Tarkastuslautakunta päätti hyväksyä arviointikertomuksen vuodelta 2013 sekä hankkia siitä kaupunginhallitukselta ja muilta kaupungin toimielimiltä tarvittavat lausunnot 21.5.2014 mennessä toimitettaviksi kaupunginvaltuustolle yhdessä arviointikertomuksen kanssa.

22.5.2014

Ntj/6

[09.04.2014 Ehdotuksen mukaan](#)

[02.04.2014 Ehdotuksen mukaan](#)

Esittelijä

tarkastusjohtaja
Pirjo Hakanpää

Lisätiedot

Timo Terävä, arviointipäällikkö, puhelin: 310 43126
timo.terava(a)hel.fi